

Juridiskās
palīdzības
administrācija

Juridiskās palīdzības administrācijas

2008.gada publiskais pārskats

Rīga
2009

Satura rādītājs:

1. Pamatinformācija	3
1.1. JPA un tās juridiskais statuss	3
1.2. JPA darbību reglamentējošie normatīvie akti	4
1.3. JPA darbības virzieni un kompetence.....	7
1.4. JPA struktūra.....	9
1.5. JPA nodaļas un to uzdevumi	10
2. JPA darbības rezultāti 2008.gadā.....	13
2.1. JPA uzdevumi 2008.gadā.....	13
2.2. Budžeta programmu un apakšprogrammu rezultatīvo rādītāju izpilde.....	19
2.3. Informācija par pakalpojumiem.....	22
2.3.1. Sniegto pakalpojumu veidi	22
2.3.2. Uzlabojumi pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā	33
2.4. Jaunās politikas iniciatīvas.....	35
2.5. Vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai	36
3. JPA budžeta informācija	38
3.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	38
3.2. Veiktie un pasūtītie pētījumi	42
4. JPA personāls	46
5. JPA komunikācija ar sabiedrību.....	47
6. JPA prioritātes 2009.gadam	50

1. Pamatinformācija

1.1. JPA un tās juridiskais statuss

Juridiskās palīdzības administrācija (turpmāk – JPA) ir Tieslietu ministrijas padotībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas izveidota 2006.gada 1.janvārī. JPA tika veidota, pamatojoties uz 2005.gada 17. martā pieņemto Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu, kā arī uz Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumiem Nr.869 „Juridiskās palīdzības administrācijas nolikums”.

JPA uzticēts nodrošināt:

- juridisko palīdzību trūcīgām un maznodrošinātām personām un personām, kuras, ievērojot to īpašo situāciju, īpašuma stāvokli un ienākumu līmeni, nav spējīgas īstenot savu tiesību aizsardzību;
- valsts kompensāciju izmaksāšanu tīšos vardarbīgos noziedzīgos nodarījumos cietušajiem;
- normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos JPA apsaimniekošanā esošo valsts budžeta līdzekļu piedziņu.

JPA misija jeb virsmērķis ir nodrošināt maznodrošināto un trūcīgo personu un to personu, kuru īpašā situācija, īpašuma stāvoklis un ienākumu līmenis uzskatāms par atbilstošu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņemšanai, pieeju taisnīgai tiesas aizsardzībai, nodrošinot valsts garantētu finansiālu atbalstu juridiskās palīdzības saņemšanai, un izveidot taisnīgu un atbilstošu valsts kompensācijas mehānismu tīšos vardarbīgos noziedzīgos nodarījumos cietušajiem.

JPA vīzija ir tāda sabiedrība, kurā ikvienai personai, neskatoties uz tās sociālo vai mantisko stāvokli, ir pieeja taisnīgai tiesai un noziedzīgos nodarījumos cietušajiem tiek realizēta fiziskā vai morālā kaitējuma taisnīga atlīdzināšana.

1.2. JPA darbību reglamentējošie normatīvie akti

JPA darbību regulē gan Eiropas Savienības normatīvie akti, gan nacionālie normatīvie akti – likumi un Ministru kabineta noteikumi.

2008.gadā JPA darbību regulēja šādi normatīvie akti:

ES normatīvie akti:

- Eiropas Padomes 2004. gada 29. aprīļa direktīva 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem;
- Eiropas Padomes 2003.gada 27.janvāra direktīva 2003/8/EK, kuras mērķis ir pilnveidot tiesu pieejamību pārrobežu strīdos, nosakot kopīgus obligātus noteikumus attiecībā uz juridisko palīdzību šādos strīdos;
- Eiropas Padomes 2003.gada 27.janvāra direktīva 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai;
- Eiropas Padomes 2001.gada 15.marta Pamatlēmums par cietušo statusu kriminālprocesā (2001/220/TI);
- Eiropas Komisijas 2006.gada 19.aprīļa lēmums Nr.2006/337/EK, ar ko noteikts standarta veidlapas pieteikuma un lēmuma nosūtīšana saskaņā ar Padomes direktīvu 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem;
- Eiropas Komisijas 2005. gada 26. augusta lēmums Nr. 2005/630/EK, ar ko ievieš veidlapu juridiskās palīdzības pieprasījumu pārsūtīšanai saskaņā ar Padomes direktīvu 2003/8/EK;
- Eiropas Savienības Pamattiesību harta;
- 1965.gada 21.decembra Konvencija par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu;
- 1954.gada 28.septembra Konvencija par bezvalstnieka statusu;
- 1950.gada 4.novembra Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija;
- 1966.gada 16.decembra Pakts par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām;
- 1966.gada 16.septembra Pakts par civilajām un politiskajām tiesībām.

Likumi:

- Latvijas Republikas Satversme;
- likums "Par valsts kompensāciju cietušajiem";
- Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums;
- Administratīvā procesa likums;
- Civilprocesa likums;
- Kriminālprocesa likums;
- Krimināllikums;
- Patvēruma likums;
- Ārstniecības likums;
- Latvijas Republikas Advokatūras likums.

Ministru kabineta noteikumi:

- 2007.gada 11.decembra noteikumi Nr.850 „Noteikumi par juridiskās palīdzības pieprasījuma veidlapas paraugu”;
- 2007.gada 20.marta noteikumi Nr.197 „Valsts kompensācijas reģistra noteikumi”;
- 2007.gada 2.janvāra noteikumi Nr.17 „Ar juridisko palīdzību saistīto izdevumu samaksas un personas īpašās situācijas, īpašuma stāvokļa un ienākumu līmeņa uzlabošanās izvērtēšanas kārtība”;
- 2006.gada 6.novembra noteikumi Nr.920 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidiem, maksimālo stundu skaitu, samaksas apmēru un kārtību” (zaudē spēku ar 2008.gada 31.decembri);
- 2006.gada 4.jūlija noteikumi Nr.558 „Noteikumi par personas īpašās situācijas, īpašuma stāvokļa un ienākumu līmeņa atbilstību valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanai”;
- 2006.gada 27.jūnija noteikumi Nr.543 „Noteikumi par valsts kompensācijas pieprasījumu veidlapas paraugu”;
- 2006.gada 7.februāra noteikumi Nr.107 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības reģistru”;
- 2005.gada 15.novembra noteikumi Nr.869 „Juridiskās palīdzības administrācijas nolikums”;

- 2005.gada 31.maija noteikumi Nr.361 „Noteikumi par iesnieguma veidlapu paraugiem valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzēja statusa iegūšanai”.

Pārskata periodā ir pieņemti vairāki normatīvie akti, kuru piemērošana tiks uzsākta vēlāk:

- 2008.gada 18.decembra Eiropas Padomes regula (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanu saistību lietās (piemērošana tiks uzsākta ar 2011. gada 18.jūniju);
- 2008.gada 22.decembra noteikumi Nr. 1093 „Noteikumi par zvērinātu advokātu vecākā atlīdzības un atlīdzināmo izdevumu noteikšanas kārtību un apmēriem” (stājas spēkā ar 2009.gada 1.janvāri);
- 2008.gada 22.decembra noteikumi Nr. 1068 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību” (stājas spēkā ar 2009.gada 1.janvāri).

1.3. JPA darbības virzieni un kompetence

Saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu, likumu „Par valsts kompensāciju cietušajiem” un Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumiem Nr.869 „Juridiskās palīdzības administrācijas nolikums” pastāv divi JPA darbības virzieni, kas nodrošina deleģēto funkciju un uzdevumu īstenošanu:

1. pieejas nodrošināšana taisnīgai tiesas aizsardzībai maznodrošinātām un trūcīgām personām un personām, kuru īpašā situācija, īpašuma stāvoklis un ienākumu līmenis uzskatāms par atbilstošu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņemšanai;
2. valsts kompensāciju cietušajiem izmaksāšanas nodrošināšana personām, kuras cietušas tīšos vardarbīgos noziegumos un to veselībai ir nodarīti smagi vai vidēja smaguma miesas bojājumi, iestājusies personas nāve vai persona cietusi dzimumnoziegumā.

Saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu, likumu „Par valsts kompensāciju cietušajiem” un Ministru kabineta 2005.gada 15.novembra noteikumiem Nr.869 “Juridiskās palīdzības administrācijas nolikums” JPA ir divas funkcijas:

1. apsaimniekot līdzekļus, kas paredzēti valsts nodrošinātajai juridiskajai palīdzībai;
2. apsaimniekot līdzekļus, kas paredzēti valsts kompensācijām cietušajiem.

Lai nodrošinātu funkciju izpildi, JPA veic šādus uzdevumus:

- izskata iesniegumus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam un pieņem lēmumu par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt;
- izskata valsts kompensācijas pieprasījumus un pieņem lēmumu par valsts kompensācijas izmaksu vai atteikumu to izmaksāt;
- izmaksā juridiskajai palīdzībai paredzētos līdzekļus juridiskās palīdzības sniedzējiem;
- izmaksā valsts kompensācijām cietušajiem paredzētos līdzekļus;
- izskata personu iesniegumus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzēja statusa iegūšanai un slēdz līgumus ar juridiskās palīdzības sniedzējiem;

- normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos piedzen valsts budžeta līdzekļus, kas izmaksāti juridiskās palīdzības nodrošināšanai un valsts kompensācijās cietušajiem;
- uztur valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības un valsts kompensācijas reģistru.

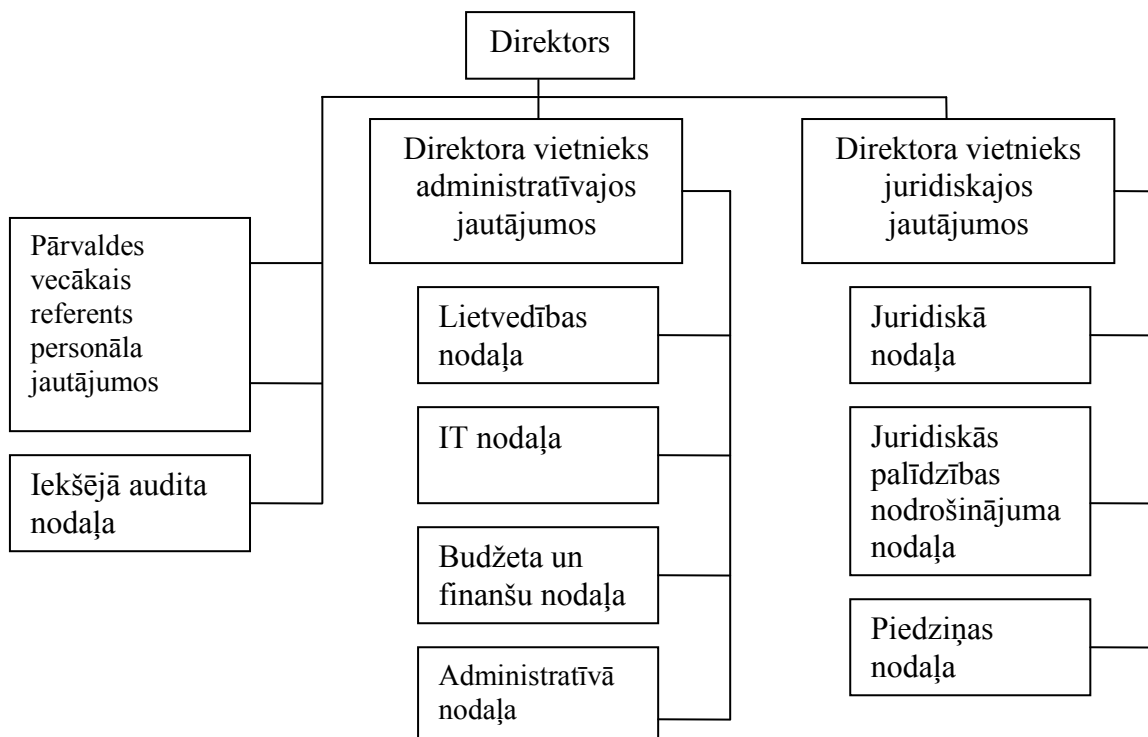
1.4. JPA struktūra

JPA ir viena līmeņa iestāde, t.i., tās administratīvi funkcionālais aparāts atrodas vienkopus, un ir izvietots Rīgā. JPA nav filiāļu vai reģionālo nodaļu. Lai nodrošinātu sniegto pakalpojumu pieejamību Latvijas reģionos, JPA sadarbojas ar juridiskās palīdzības sniedzējiem, citām valsts un pašvaldību institūcijām, nevalstiskajām organizācijām (turpmāk – NVO) u.c.

JPA darbu vada tās direktors, kuram tieši pakļauti vairāki darbinieki un nodaļas, un direktora vietnieki. 2008.gadā* JPA struktūru veido: direktors, kuram pakļauts pārvaldes vecākais referents personāla jautājumos, Iekšējā audita nodaļa; direktora vietnieks juridiskajos jautājumos, kuram pakļautas Juridiskā nodaļa, Juridiskās palīdzības nodrošinājuma nodaļa un Piedziņas nodaļa; direktora vietnieks administratīvajos jautājumos, kuram pakļautas Budžeta un finanšu nodaļa, Lietvedības nodaļa, Informācijas tehnoloģiju nodaļa (turpmāk – IT nodaļa) un Administratīvā nodaļa.

Administratīvā nodaļa izveidota 2008.gada beigās, apvienojot sabiedrības informēšanas, inventāra un telpu uzturēšanas un projektu realizācijas funkcijas, un, optimizējot atbalsta funkcijas, tai 2009.gadā tiks pievienota IT nodaļa.

JPA struktūras shēma¹:

¹ JPA struktūras shēma uz 2008.gada 31.decembri.

1.5. JPA nodaļas un to uzdevumi

Juridiskās palīdzības nodrošinājuma nodaļa:

- organizē un nodrošina pieņemšanu personām, kuras vēršas JPA ar iesniegumiem valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam un valsts kompensācijas pieprasījumiem;
- izvērtē iesniegumus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam un sagatavo lēmumu projektus par juridiskās palīdzības piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt;
- izskata iesniegumus un sūdzības un sagatavo atbilžu projektus jautājumos, kas saistīti ar juridisko palīdzību;
- norīko juridiskās palīdzības sniedzējus juridiskās palīdzības sniegšanai saskaņā ar lēmumu par valsts nodrošināto juridisko palīdzību un veic kontroli pār norīkojuma izpildi;
- nodrošina informācijas ievadi un aktualizēšanu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības reģistrā;
- sniedz priekšlikumus normatīvo aktu projektu izstrādei ar juridiskās palīdzības sniegšanu saistīto tiesību jomā.

Juridiskā nodaļa:

- izvērtē valsts kompensācijas pieprasījumus un sagatavo lēmumu projektus par valsts kompensāciju izmaksāšanu vai atteikumu to izmaksāt;
- veic iesniegumu juridiskās palīdzības sniedzēja statusa iegūšanai izvērtēšanu un sagatavo juridiskās palīdzības līgumu projektus;
- veic plānošanas dokumentu un normatīvo aktu projektu izstrādi;
- nodrošina personu, kuru saskaņā ar Latvijas Republikas Advokatūras likumu var būt par advokātu Latvijā, iesniegto paziņojumu par sniegto juridisko palīdzību kriminālprocesā pārbaudi;
- sniedz priekšlikumus par plānošanas dokumentu, informatīvo ziņojumu un normatīvo aktu izstrādi ar JPA funkciju izpildi saistīto tiesību jomā;
- izskata iesniegumus un sūdzības un sagatavo atbilžu projektus jautājumos, kas saistīti ar JPA darbību, kā arī atbilstoši pilnvarojumam pārstāv JPA intereses tiesā;

- nodrošina informācijas ievadi un aktualizēšanu valsts kompensācijas reģistrā.

Piedziņas nodaļa:

- organizē un nodrošina normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos ar valsts nodrošināto juridisko palīdzību saistīto izdevumu un izmaksāto valsts kompensācijas summu piedziņu;
- izskata iesniegumus un sūdzības, sagatavo atbilžu projektus jautājumos, kas saistīti ar valsts budžeta līdzekļu piedziņu;
- nodrošina piedziņai nodoto un piedzīto valsts budžeta līdzekļu uzskaiti.

Budžeta un finanšu nodaļa:

- organizē budžeta plānošanas, sagatavošanas procesu, izpildes un uzraudzības procesu;
- sagatavo un iesniedz Valsts kasē maksājumu uzdevumus un pēc maksājumu akceptēšanas sakārto tos grāmatvedības reģistros;
- nodrošina kontroli pār materiālo vērtību un finanšu resursu izmantošanu un valsts īpašuma saglabāšanu.

Lietvedības nodaļa:

- organizē lietvedības kārtošānu atbilstoši lietu nomenklatūrai, nodrošinot saņemto, nosūtāmo un iekšējās lietošanas dokumentu reģistrāciju un tālāku virzību atbilstoši lietvedības noteikumiem;
- nodrošina lietvedības lietu saglabāšanu un iznīcināšanu atbilstoši normatīvajiem aktiem, kā arī organizē sadarbību ar Valsts arhīvu.

Informācijas tehnoloģiju nodaļa:

- nodrošina Informācijas sistēmas (turpmāk – IS) darbības nepārtrauktību un kvalitāti, kontrolē un pārbauda IS ieviešanu, uzturēšanu un aktualizēšanu;
- kontrolē informācijas pieejamības, integritātes un konfidencialitātes ievērošanu IS un komunikāciju tīklā, veic attiecīgas IS iekšējās drošības pārbaudes.

Administratīvā nodaļa:

- nodrošina JPA biroja un tehnisko iekārtu apsaimniekošanu un darba telpu uzturēšanu;
- plāno un organizē JPA darbības nodrošinājumu;
- nodrošina JPA informatīvo saikni ar iestādes struktūrvienībām, valsts pārvaldes iestādēm un privātpersonām;
- nodrošina mantisko vērtību pārvaldību un organizē darba aizsardzības un ugunsdrošības pasākumus.

Iekšējā audita nodaļa:

- pārbauda iekšējās kontroles sistēmas darbību un sniedz priekšlikumus iekšējās kontroles sistēmas darbības uzlabošanai;
- veic struktūrvienību finanšu, vadības, izpildes novērtējuma, kvalitātes un informācijas sistēmu iekšējo auditu.

2. JPA darbības rezultāti 2008.gadā

2.1. JPA uzdevumi 2008.gadā

2008.gadā JPA kā galvenās prioritātes noteica:

1. Palielināt juridiskās palīdzības sniedzēju takses par juridiskās palīdzības sniegšanu un piesaistīt sadarbībai vairāk juridiskās palīdzības sniedzēju;
2. Izstrādāt priekšlikumus normatīvo aktu, kas regulē valsts nodrošināto juridisko palīdzību un valsts kompensācijas cietušajiem izmaksāšanu, pilnveidošanai;
3. Palielināt sabiedrības informētību par iespēju saņemt juridisko palīdzību un valsts kompensāciju.

Pārskata gadā noteiktā prioritāte – palielināt juridiskās palīdzības sniedzēju takses par juridiskās palīdzības sniegšanu un piesaistīt sadarbībai vairāk juridiskās palīdzības sniedzējus – ir īstenota. Tieslietu ministrija sadarbībā ar JPA izstrādāja un 2008. gada 24. novembrī iesniedza izskatīšanai Ministru kabineta sēdē Ministru kabineta noteikumu projektu „Noteikumi par zvērinātu advokātu vecākā atlīdzības un atlīdzināmo izdevumu noteikšanas kārtību un apmēriem”, bet 2008. gada 5. decembrī Ministru kabineta noteikumu projektu „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības samaksas apmēru, atlīdzināmiem izdevumiem un to izmaksas kārtību”.

Ministru kabineta 2008. gada 22. decembra noteikumi Nr. 1068 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību” (spēkā no 2009. gada 1. janvāra) paredz palielināt juridiskās palīdzības sniedzējiem noteiktās samaksas apmēru par sniegto valsts nodrošināto juridisko palīdzību, piemēram, par konsultācijas sniegšanu - no 7 latiem stundā līdz 13,50 latiem stundā, bet par pārstāvību tiesas sēdē - no 10 līdz 20 latiem stundā. Tiek paredzēts arī jauns ar juridiskās palīdzības sniegšanu saistīto atlīdzināmo izdevumu veids, proti, no valsts budžeta līdzekļiem tiks veikta samaksa juridiskās palīdzības sniedzējam par ceļā patērēto laiku gadījumos, ja juridiskā palīdzība sniegta ārpus prakses vietas, kā arī juridiskās palīdzības sniedzējam samaksa ir noteikta divkārtšā stundas likmes apmērā, ja juridiskās palīdzības sniedzējs pēc JPA norīkojuma civillietā vai administratīvajā lietā sniedz konsultāciju juridiskās palīdzības saņēmēja dzīvesvietā vai atrašanās vietā (piemēram, ārstniecības iestādē, brīvības atņemšanas iestādē, aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrā u.c.), ja juridiskās palīdzības

saņēmējs nespēj ierasties juridiskās palīdzības sniedzēja prakses vietā. Tāpat ir palielināts valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjoms – juridiskās konsultācijas ir iespējams saņemt līdz piecām stundām, savukārt juridisko palīdzību – procesuālo dokumentu sastādīšanu – var saņemt līdz pieciem dokumentiem vienas lietas ietvaros.

Tomēr, ņemot vērā JPA šim mērķim piešķirto finansējumu, ir noteikts pakāpenisks valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjoma un samaksas apmēra palielinājums ar 2009.gada 1.janvāri, 2010.gada 1.janvāri un 2011.gada 1.janvāri.

2008. gada 22. decembrī tika pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 1093 „Noteikumi par zvērinātu advokātu vecākā atlīdzības un atlīdzināmo izdevumu noteikšanas kārtību un apmēriem” (spēkā no 2009. gada 1. janvāra). Noteikumi izstrādāti, pamatojoties uz 2008.gada 19.jūnijā veiktajiem grozījumiem Latvijas Republikas Advokatūras likumā, kas paredz, ka Latvijas Zvērinātu advokātu padome (turpmāk – LZAP) nodrošina un organizē zvērinātu advokātu aicināšanas koordinēšanu valsts nodrošinātās aizstāvības vai pārstāvības veikšanai kriminālprocesā caur tiesas darbības teritorijas zvērinātu advokātu vecāko institūtu. Tas ir LZAP apstiprināts, konkrētā tiesas darbības teritorijā praktizējošs zvērināts advokāts, kas paralēli profesionālo pienākumu pildīšanai veic aizstāvju vai pārstāvju kriminālprocesā koordinēšanu. Šie Ministru kabineta noteikumi paredz reglamentēt procedūru zvērinātu advokātu vecāko atlīdzības un atlīdzināmo izdevumu apmēra noteikšanai, pēc kuras vadoties tiek aprēķināts mēneša atlīdzības un atlīdzināmo izdevumu apmērs konkrētās tiesas darbības teritorijas zvērinātu advokātu vecākajam. Zvērinātu advokātu vecākā mēneša atlīdzības un mēneša kopējo atlīdzināmo izdevumu apmēru nosaka saskaņā ar darba apjomu, kas iedalīts grupās, piemērojot katrai no grupām noteiktu koeficientu. Konkrētā zvērinātu advokātu vecākā darba apjoma grupas noteikšanai izmanto LZAP iesniegto pārskatu par tiesas darbības teritoriju zvērinātu advokātu vecāko saņemto un caurskatīto kriminālprocesa virzītāju pieprasījumu skaitu kalendārajā gadā.

Otra noteiktā prioritāte – izstrādāt priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidošanai, kas regulē valsts nodrošināto juridisko palīdzību un valsts kompensācijas cietušajiem izmaksāšanu – ir īstenota. Ņemot vērā, ka Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības

likums stājās spēkā 2005.gada 1.jūnijā un JPA darbību uzsāka ar 2006.gada 1.janvāri, šajā periodā advokāti neslēdza līgumus par juridiskās palīdzības sniegšanu aizstāvības nodrošināšanai kriminālprocesā. Tieslietu ministrija slēdza līgumus ar personām, kuras saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu var būt par juridiskās palīdzības sniedzējiem un nodrošināja juridiskās palīdzības sniegšanu civillietās, administratīvajās lietās un krimināllietās cietušajiem. Saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma pārejas noteikumu 5.punktu šā likuma 6.nodaļa „Juridiskā palīdzība krimināllietās” stājās spēkā vienlaikus ar Kriminālprocesa likumu, kas noteic, ka aizstāvis tiek nodrošināts kriminālprocesā noteiktajā kārtībā. Normatīvajos aktos netika precīzi identificēta institūcija, kurai uzticēta juridiskās palīdzības nodrošināšana (JPA vai LZAP). Lai rastu risinājumu šai situācijai, tika noteikts advokātu aicināšanas kārtības pārejas periods, paredzot, ka kriminālprocesa virzītājiem izņēmuma kārtā ir tiesības uzaicināt aizstāvi, kas nav noslēdzis līgumu ar JPA, aizstāvības nodrošināšanai. 2008.gada 18.jūnijā pieņemtajā likumā „Grozījumi Kriminālprocesa likumā”, kas stājās spēkā 2009.gada 1.janvārī, tika precizēta aizstāvja uzaicināšanas kārtība kriminālprocesā. 2008. gada 16. jūlijā spēkā stājās grozījumi Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā, bet 2008. gada 23. jūlijā spēkā stājās grozījumi Latvijas Republikas Advokatūras likumā un grozījumi Kriminālprocesa likumā, kas noteic no 2009. gada 1. janvāra optimālu un savlaicīgu aizstāvju vai pārstāvju (advokātu) aicināšanas kārtību valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanai kriminālprocesā ar mērķi savlaicīgi nodrošināt personai likumā paredzētās tiesības uz advokāta sniegto juridisko palīdzību kriminālprocesā.

Tādējādi ar 2009.gada 1.janvāri Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 9.panta 2.punkts noteic, ka valsts nodrošina juridisko palīdzību, ja noziedzīgā nodarījumā cietušajai personai nepieciešama juridiskā palīdzība, lai noskaidrotu savas tiesības un pienākumus privātās apsūdzības kriminālprocesa uzsākšanai un lai sastādītu ar to saistītos procesuālos dokumentus. Atbilstoši Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 18.pantam, valsts nodrošina juridisko palīdzību – juridisko konsultāciju un procesuālo dokumentu sastādīšanu privātās apsūdzības kriminālprocesa uzsākšanai, aizstāvību un pārstāvību kriminālprocesā.

Valsts nodrošinātu advokātu par personas aizstāvi kriminālprocesā vai pārstāvi publiskās apsūdzības kriminālprocesā uzaicina izņēmuma gadījumā, ja citādi nav

iespējams nodrošināt personas tiesību un interešu aizsardzību, un par to lemj kriminālprocesa virzītājs. Par pieņemto lēmumu kriminālprocesa virzītājs paziņo attiecīgās tiesas darbības teritorijas zvērinātu advokātu vecākajam, kurš ne vēlāk kā triju darbdienu laikā paziņo kriminālprocesa virzītājam par konkrētā advokāta piedalīšanos kriminālprocesā, savukārt JPA nodrošina samaksu Ministru kabineta noteiktajā apmērā advokātam par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniegšanu.

JPA saskaņā ar Tieslietu ministrijas darba plāna stratēģisko rīcības virzienu īstenošanai 2008.gadā 8.3.87.apakšpunktu izstrādāja priekšlikumus grozījumiem Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā.

JPA identificēja vairākas problēmas, kuras nepieciešams konceptuāli risināt ar grozījumiem Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā, kas kopīgi ar Tieslietu ministriju tika izstrādāti. Ar minētajiem grozījumiem precīzāk tiek definēta valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības nodrošināšanas stadija, tiek paplašināts likums ar valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības atteikuma pamatiem, paredzot izņēmumu gadījumos, kad juridiskās palīdzības sniegšanas nepieciešamība izriet no Latvijas Republikas uzņemtajām starptautiskajām saistībām, kā arī kopumā tiek efektīvizēta kārtība, kādā izskata iesniegumu par juridisko palīdzību.

Turklāt šie grozījumi arī paredz izslēgt Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā noteikto JPA pienākumu vērtēt, vai gada laikā pēc juridiskās palīdzības saņemšanas ir būtiski uzlabojusies personas īpašā situācija, īpašuma stāvoklis vai ienākumu līmenis, jo piedziņas funkcijas nodrošināšanai patērētais resurss ir nesamērīgi liels attiecībā pret šīs funkcijas izpildes rezultātā iegūtajiem ieņēmumiem valsts budžetā.

Kopš likuma „Par valsts kompensāciju cietušajiem” spēkā stāšanās, JPA praksē identificēja problēmas, kas ietekmē valsts kompensācijas cietušajiem nodrošināšanas procesu.

JPA izstrādāja likumprojektu „Grozījumi likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem””. Ar minēto likumprojektu tiek precizēts likuma mērķis, kā arī konkretizēts to personu loks, kurām ir tiesības saņemt valsts kompensāciju, skaidri nosakot, ka personai ir tiesības saņemt valsts kompensāciju, ja pret viņu vērsta noziedzīgais nodarījums ir izdarīts tīši, neatkarīgi no noziedzīga nodarījuma izdarītāja subjektīvās attieksmes pret noziedzīga nodarījuma sekām, kā arī paredzot cietušā

tiesības uz valsts kompensāciju, ja ir iestājušās likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” noteiktās sekas, neskatoties uz to, pret kādām interesēm noziedzīgais nodarījums ir bijis vērsts.

Lai cietušais pēc iespējas īsākā laikā varētu saņemt valsts kompensāciju, minētajā likumprojektā tiek konkretizēts informācijas apjoms, kas iekļaujams kriminālprocesa virzītāja izziņā.

Cietušais ar valsts kompensācijas pieprasījumu JPA var vērsties gada laikā pēc dienas, kad persona atzīta par cietušo. Lai JPA savlaicīgi varētu plānot finanšu līdzekļu pieprasījumu nākamajam budžeta gadam un veiktu valsts kompensācijas izmaksu atbilstoši spēkā esošā likuma „Par valsts kompensāciju cietušajiem” 11. panta otrajā daļā noteiktajā termiņā, nepieciešams noteikt izmaksājamās valsts kompensācijas apmēru, ņemot vērā minimālo mēneša darba algas apmēru, kāds noteikts brīdī, kad persona atzīta par cietušo. Ievērojot minēto, ar šo likumprojektu tiek precizēta izmaksājamās valsts kompensācijas apmēra aprēķināšana, ņemot vērā valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēru brīdī, kad persona atzīta par cietušo.

Lai nodrošinātu tiesisku un efektīvu piedziņas procesu, kā arī īstenotu vienotu tiesību normu piemērošanu, likumprojektā „Grozījumi likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem”” definētas JPA tiesības piedziņas uzdevuma nodrošināšanā un paredzēta kārtība, kādā tiks piedzīta izmaksātā valsts kompensācija no cietušā, kurš apzināti sniedzis nepatiesas ziņas, lai saņemtu valsts kompensāciju, kā arī no noziedzīga nodarījuma izdarītāja vai viņa līdzdalībnieka. Likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” nostiprinātās normas ļaus JPA atsevišķos gadījumos neuzsākt vai izbeigt izmaksātās valsts kompensācijas summas piedziņu.

Izvērtējot konstatētās problēmas, secināms, ka, īstenojot piedziņu, lietderīgākais veids, kādā nodrošināt likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” noteikto piedziņas funkciju izpildi, ir pieņemt administratīvo aktu, ar kuru JPA uzliek personai (gan cietušajam, gan noziedzīgā nodarījuma izdarītājam vai viņa līdzdalībniekam (pabeigtā kriminālprocesā)) par pienākumu atmaksāt valsts budžetā cietušajam izmaksāto valsts kompensāciju. Tādējādi minētā lēmuma labprātīgas neizpildes gadījumā JPA būs tiesības nodrošināt tā izpildi Administratīvā procesa likuma

41. nodaļā noteiktajā kārtībā - nododot administratīvo aktu piespiedu izpildei, kas ietilpst zvērinātu tiesu izpildītāju kompetencē.

Likumprojekts „Grozījumi likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem”” 2008.gada 14.augustā izsludināts VSS (protokols Nr.32, 31.§) un 2008.gada 22.decembrī izskatīts Ministru kabineta sēdē (protokols Nr.94, 44.§). 2008.gada 30.decembrī likumprojekts „Grozījumi likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem”” iesniegts Saeimā.

Prioritāte – palielināt sabiedrības informētību par iespēju saņemt juridisko palīdzību un valsts kompensāciju – ir īstenota. Pārskata gadā ir īstenota sabiedrības informēšanas kampaņa divos posmos – aprīlī un septembrī. Sabiedrības informēšanas kampaņas mērķis bija sasniegt mērķauditoriju tieši Latvijas reģionos, lai veicinātu JPA sniegto pakalpojumu reģionālo pieejamību.

2.2. Budžeta programmu un apakšprogrammu rezultatīvo rādītāju izpilde

2008.gadā JPA realizēja budžeta programmu „Juridiskās palīdzības nodrošināšana”.

Programmas politikas rezultāti

Nr.p.k.	Rezultatīvais rādītājs	Rādītāja skaitliskā vērtība, %
1.	Pozitīvo lēmumu par valsts nodrošināto juridisko palīdzību īpatsvars	87
2.	Pozitīvo lēmumu par valsts kompensāciju īpatsvars	86
3.	JPA pieņemto lēmumu apstrīdēšanas īpatsvars	2

2008.gadā no 1152 pieņemtajiem lēmumiem par valsts nodrošināto juridisko palīdzību 87% - 998 gadījumos pieņemts personai pozitīvs lēmums. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem vērojams gan iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam, gan arī pozitīvo lēmumu par valsts nodrošināto juridisko palīdzību īpatsvara pieaugums. 2006.gadā pozitīvo lēmumu par valsts nodrošināto juridisko palīdzību īpatsvars bija 70%, 2007.gadā 82%, bet 2008.gadā jau 87% no visiem pieņemtajiem lēmumiem par valsts nodrošināto juridisko palīdzību.

Savukārt pozitīvo lēmumu par valsts kompensāciju īpatsvars pārskata periodā ir 86% - 476 gadījums no 553 pieņemtajiem lēmumiem par valsts kompensāciju. Salīdzinot pozitīvo lēmumu par valsts kompensāciju īpatsvaru ar iepriekšējo gadu rādītājiem, redzams, ka neskatoties uz valsts kompensācijas pieprasījumu ievērojamo skaita pieaugumu pozitīvo lēmumu par valsts kompensāciju īpatsvars nav būtiski mainījies: 2006.gadā – 86%, 2007.gadā – 79% un 2008.gadā – 86%.

Kā pozitīvs darbības rādītājs vērtējams arī JPA pieņemto atteikuma lēmumu par valsts nodrošināto juridisko palīdzību un valsts kompensāciju apstrīdēšanas īpatsvara samazinājums attiecībā pret 2007.gadu – pārskata gadā Tieslietu ministrijā apstrīdēti 15 JPA lēmumi par valsts nodrošināto juridisko palīdzību un 9 JPA lēmumi par valsts kompensāciju. Kā minēto lēmumu kvalitātes rādītājs – 100% gadījumos atstāts spēkā vai atteikts izskatīt pēc būtības JPA pieņemtais lēmums par valsts nodrošināto

juridisko palīdzību un 89% gadījumos spēkā atstāts JPA pieņemtais lēmums par valsts kompensāciju.

Programmas darbības rezultāti

Nr.p.k.	Rezultatīvais rādītājs	Rādītāja skaitliskā vērtība
Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība		
1.	Reģistrēto pirmreizējo iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam skaits	1122
2.	Lēmumu par valsts nodrošināto juridisko palīdzību (piešķiršanu un atteikumu) skaits	1152
3.	Norīkojumi juridiskās palīdzības sniedzējiem, kopskaits	1069
4.	Atlīdzības juridiskās palīdzības sniedzējiem apgūšanas intensitāte no kopējās paredzētās summas, %	77
5.	Noslēgti līgumi ar juridiskās palīdzības sniedzējiem, kas nav advokāti	25
5.1.	t.sk. jauni līgumi	14
6.	Noslēgti līgumi ar juridiskās palīdzības sniedzējiem, kas ir advokāti	108
7.1.	t.sk. jauni līgumi	21
8.	Saņemti paziņojumi par sniegto juridisko palīdzību (tūkst.)	19
8.1.	t.sk. kriminālprocesā (tūkst.)	18
Valsts kompensācijas cietušajiem		
9.	Reģistrēto valsts kompensācijas pieprasījumu skaits	590
10.	Lēmumu par valsts kompensāciju (piešķiršanu vai atteikumu) skaits	553
11.	Personu, kuras saņēmušas valsts kompensāciju, skaits	444
12.	Izmaksātās valsts kompensācijas, % no kopējā izskatīto valsts kompensācijas pieprasījumu skaita	80

Nr.p.k.	Rezultatīvais rādītājs	Rādītāja skaitliskā vērtība
Citi		
13.	Reģistrēto iesniegumu, kas nav iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam vai valsts kompensācijas pieprasījumi, skaits	246
14.	Informatīvo pasākumu skaits	41
15.	Sniegtās konsultācijas pa informatīvo tālruni par tiesībām vērsties pēc valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības un valsts kompensācijām, skaits	4016

2.3. Informācija par pakalpojumiem

2.3.1. Sniegto pakalpojumu veidi

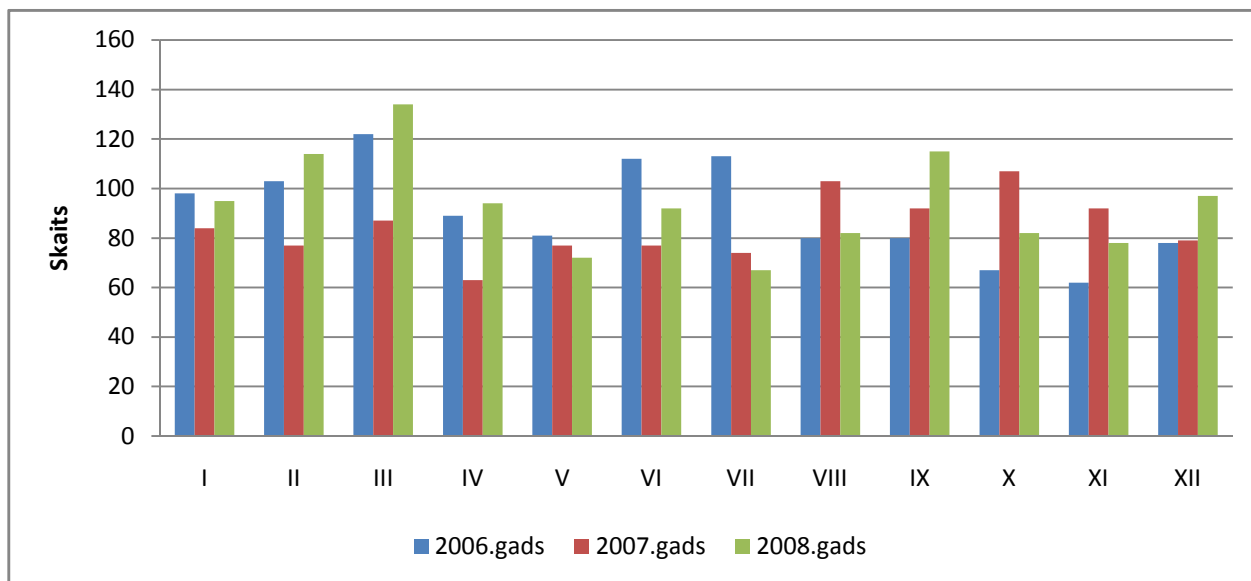
JPA ar pirmreizēju iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam saņemšanai 2008.gadā personas vērsušās 1122 gadījumos. Visvairāk iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam saņemti februārī, martā un septembrī – attiecīgi 114, 134 un 115, proti, vidēji mēnesī JPA saņēma 94 pirmreizējus iesniegumus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam.

2007.gadā personas vērsušās 1012 gadījumos ar pirmreizēju iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam. Visvairāk iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam 2007.gadā saņemti augustā, septembrī, oktobrī un novembrī – attiecīgi 103, 92, 107 un 92, proti, vidēji mēnesī JPA saņēma 84 iesniegumus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam. Savukārt, 2006.gadā, lai saņemtu valsts nodrošināto juridisko palīdzību, personas vērsušās 1085 gadījumos – visvairāk iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam saņemti martā, jūnijā un jūlijā – attiecīgi 122, 112 un 113. 2006.gadā, lai saņemtu valsts nodrošināto juridisko palīdzību, personas vērsušās 1085 gadījumos – visvairāk iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam saņemti martā, jūnijā un jūlijā – attiecīgi 122, 112 un 113. Vidēji mēnesī JPA saņēma 90 pirmreizējus iesniegumus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam.

Salīdzinot pārskata gada rādītājus, redzams, ka vidējais mēnesī saņemto iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam skaits pieaudzis par 12% salīdzinājumā ar 2007.gadu (vidēji 84 iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam mēnesī) un par 4 % salīdzinājumā ar 2006.gadu (vidēji 90 iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam mēnesī).

2006. - 2008. gadā saņemtie pirmreizējie iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam

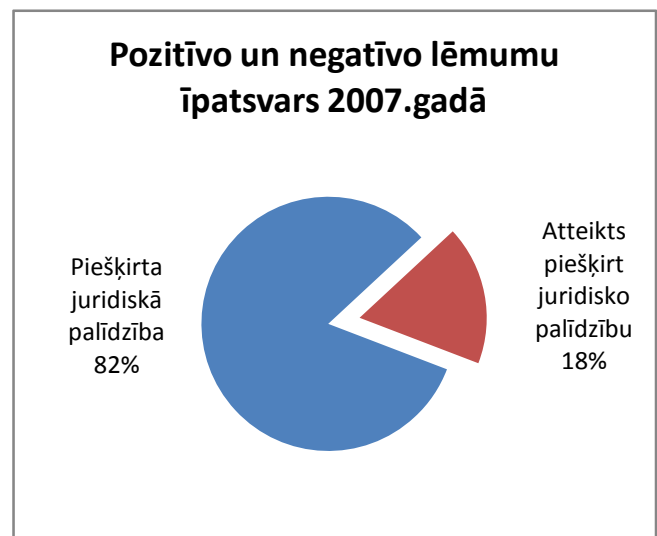
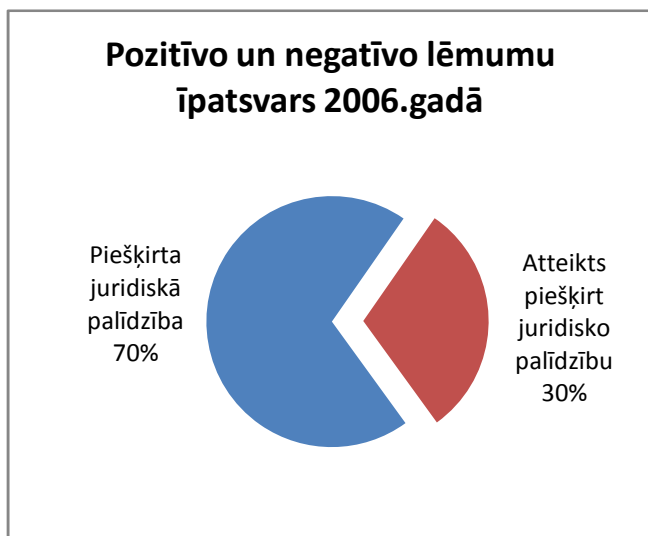
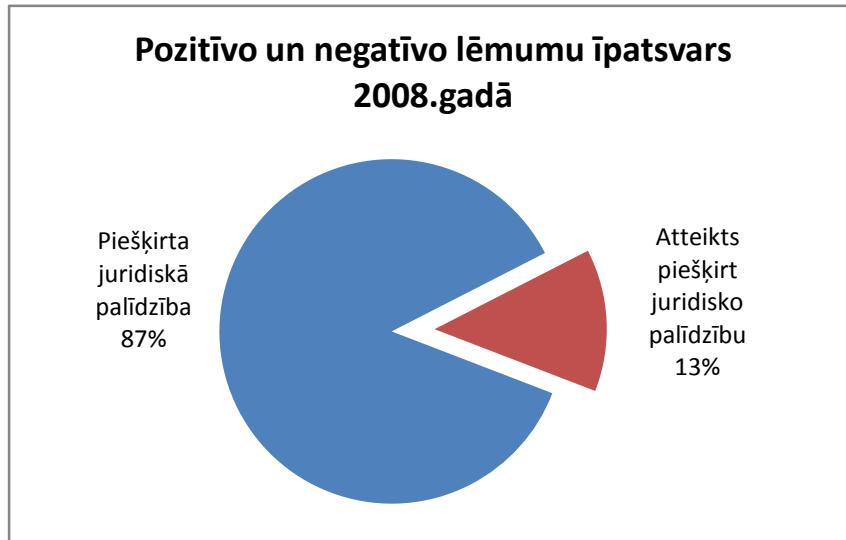

No 2008.gadā pieņemtajiem 1152 lēmumiem par valsts nodrošināto juridisko palīdzību 998 gadījumos tā personām piešķirta, savukārt 154 gadījumos – atteikta. Skaidrojums, kāpēc 2008.gadā pieņemti vairāk lēmumi par valsts nodrošināto juridisko palīdzību nekā pārskata gadā saņemtie iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam, pamatojams ar to, ka pārskata gadā tiek turpināts izskatīt tos iesniegumus valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam, kas saņemti iepriekšējā gadā. Pārējos gadījumos iesnieguma valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam iesniedzējam vai citām valsts un pašvaldību iestādēm lūgta papildus nepieciešamā informācija, līdz ar to šīs lietas atrodas izskatīšanas procesā. Vienlaikus būtiski atzīmēt, ka 2008.gada iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam statistikā ir iekļauti tikai pirmreizējie iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam, bet lēmumus par valsts nodrošināto juridisko palīdzību JPA pieņem ne vien par pirmreizējo iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam, bet arī par turpmāko valsts nodrošināto juridisko palīdzību.

Pārskata gadā salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem vērojams iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam pieaugums. No 2008.gadā pieņemtajiem 1152 lēmumiem par valsts nodrošināto juridisko palīdzību 998 gadījumos - 87% pieņemts personai pozitīvs lēmums, savukārt 154 gadījumos - 13% pieņemts lēmums atteikt piešķirt juridisko palīdzību. Savukārt 2006.gadā bija

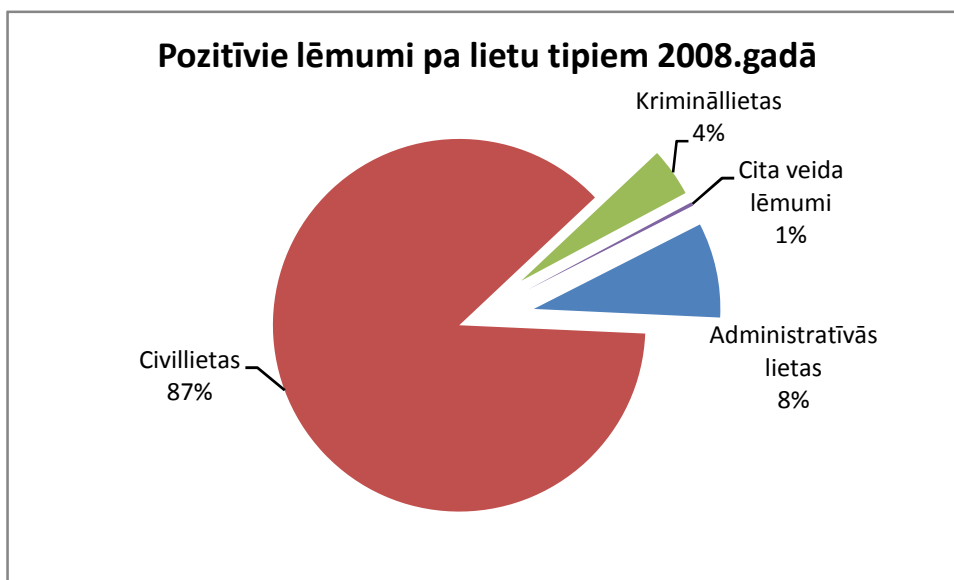

70% - 689 pozitīvi lēmumi par valsts nodrošināto juridisko palīdzību, bet 2007.gadā 82% - 783 pozitīvi lēmumi par valsts nodrošināto juridisko palīdzību. Līdz ar to likumsakarīgi samazinājies atteikumu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējā pārskata perioda datiem – 2008.gadā 154 atteikumi, 2007.gadā 169 atteikumi un 2006.gadā 300 atteikumi.

Iedzīvotāji vēršas pēc juridiskās palīdzības galvenokārt civiltiesību jautājumos, no visiem 2008.gadā pieņemtajiem pozitīviem 998 lēmumiem par valsts nodrošināto juridisko palīdzību 871 lēmumi - 87% saistīti ar juridiskās palīdzības piešķiršanu civillietās. Pārējos gadījumos juridiskā palīdzība piešķirta administratīvajās lietās (82 lēmumi), krimināllietās cietušajiem (42 lēmumi), kā arī pieņemti 3 cita veida lēmumi.

Personas pēc valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības civillietās galvenokārt vēršas strīdu risināšanai saistībā ar:

1. ģimenes tiesībām (laulības šķiršana, uzturlīdzekļu piedziņa, palielināšana vai samazināšana, paternitātes noteikšana vai paternitātes pieņēmuma apstrīdēšana, saskarsmes tiesību ar bērnu realizēšana u.c.);
2. dzīvokļa tiesībām plašākā nozīmē (īres un komunālo pakalpojumu samaksas strīdi, pamatpakalpojumu nenodrošināšana u.c.);
3. darba tiesībām (atjaunošana darbā, nesamaksātās darba samaksas, neizmantotā atvaļinājuma, kompensāciju piedziņa u.c.);
4. zaudējumu, morālā kaitējuma, atlīdzības piedziņu (kustamā un nekustamā īpašuma bojāšanas gadījumi, prasības saistībā ar noziedzīga nodarījuma rezultātā nodarīto kaitējumu personas veselībai, dzīvībai u.c.);
5. parādu piedziņu (līgumsaistību nepildīšana, līgumsoda vai no līguma izrietošo saistību nepamatota piedziņa u.c.).

Tāpat tiek saņemti iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam, lai risinātu jautājumus par personas atzīšanu par rīcībnespējīgu, juridiska fakta konstatēšanu, mantojumu u.c.

Savukārt pēc valsts nodrošinātās palīdzības administratīvajās lietās personas vēršas galvenokārt, lai risinātu strīdus lietās par:

1. valsts un pašvaldību sociālajiem pabalstiem un sociālajiem pakalpojumiem;

2. vecuma, invaliditātes pensiju aprēķināšanu un izmaksu;
3. veselības aprūpes, ārstniecības pārkāpumiem;
4. valsts un pašvaldību iestāžu faktisko rīcību.

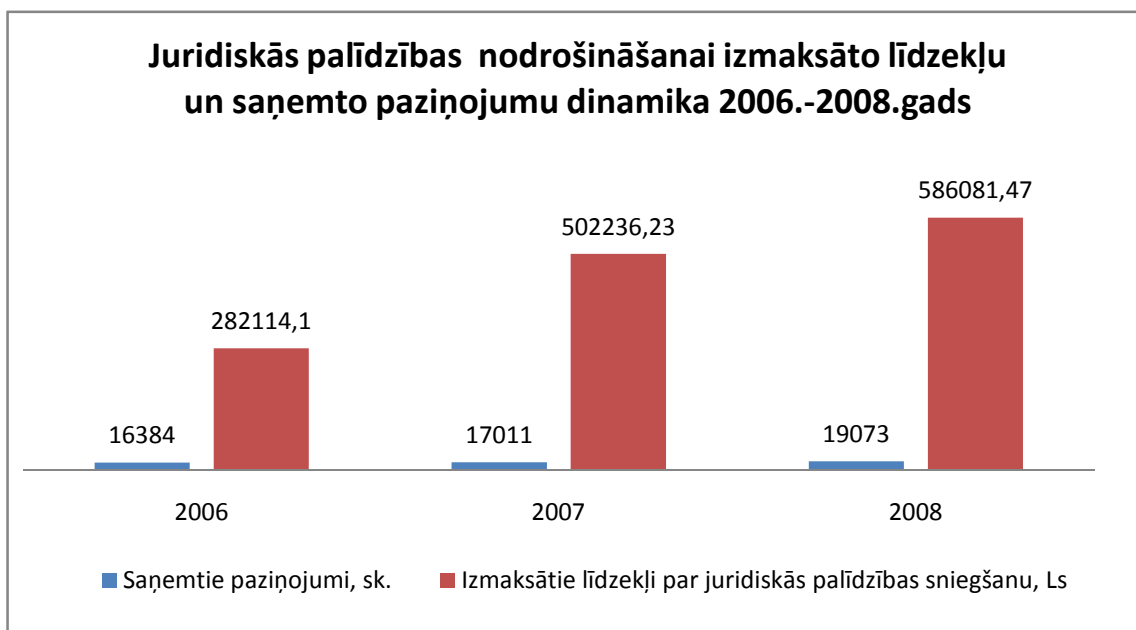
No juridiskās palīdzības sniedzējiem 2008.gadā par paveikto darbu apmaksai saņemti 19 073 paziņojumi. No 2008.gadā saņemtajiem juridiskās palīdzības sniedzēju iesniegtajiem paziņojumiem: 17 845 paziņojumi par juridiskās palīdzības sniegšanu krimināllietās (galvenokārt nodrošinot personu aizstāvību pēc kriminālprocesa virzītāja uzaicinājuma kriminālprocesā), 1103 paziņojumi – civillietās, 125 paziņojumi administratīvajās lietās, 34 paziņojumi par privāto apsūdzību kriminālprocesa uzsākšanai, bet 32 paziņojumi par juridiskās palīdzības sniegšanu Ārstniecības likuma 68.¹ panta noteiktajā kārtībā.

2008.gadā atlīdzībai par valsts nodrošināto juridisko palīdzību izmaksāti 586 081,47 latu, no tiem 547 561,98 latu izmaksāti par juridiskās palīdzības sniegšanu krimināllietās, bet 35 375,43 latu izmaksāti par juridiskās palīdzības sniegšanu civillietās, 2268,06 latu izmaksāti par juridiskās palīdzības sniegšanu administratīvajās lietās.

Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, redzams, ka 2007.gadā atlīdzībai par valsts nodrošināto juridisko palīdzību izmaksāti 502 236,23 latu, no tiem 481 858,50 latu izmaksāti par juridiskās palīdzības sniegšanu krimināllietās, bet 2006.gadā atlīdzībai par valsts nodrošināto juridisko palīdzību izmaksāti 282 114,10 latu, no tiem 272 037,20 latu izmaksāti par juridiskās palīdzības sniegšanu krimināllietās.

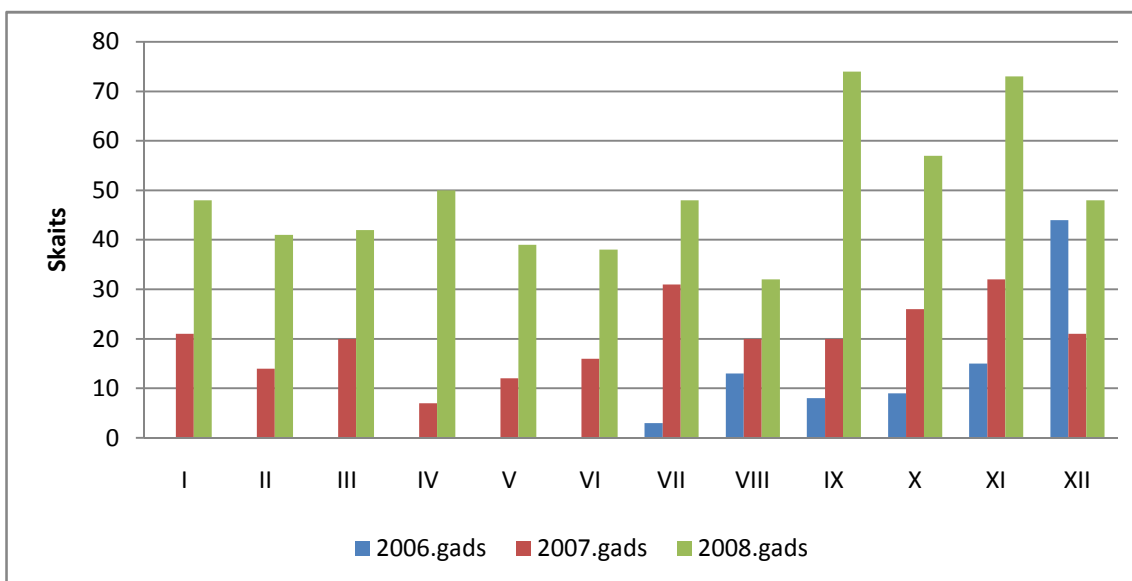
Salīdzinot 2008.gadā un iepriekšējos gados veiktās izmaksas par juridiskās palīdzības sniedzēju paveikto darbu, redzams, ka pārskata periodā ievērojami pieaudzis izmaksāto līdzekļu apmērs, savukārt saņemto paziņojumu skaits pieaudzis tikai pēdējā gada laikā.

Pārskata periodā JPA ar valsts kompensācijas pieprasījumiem vērsušās 590 personas. Visvairāk valsts kompensācijas pieprasījumi saņemti aprīlī, septembrī, oktobrī un novembrī – attiecīgi 50, 74, 57 un 73 valsts kompensācijas pieprasījumi. Vidēji mēnesī JPA saņēma 49 valsts kompensācijas pieprasījumus, kas, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem, ir divkārtšs pieaugums (2007.gadā vidēji 20, bet 2006.gadā vidēji 15 valsts kompensācijas pieprasījumi mēnesī).

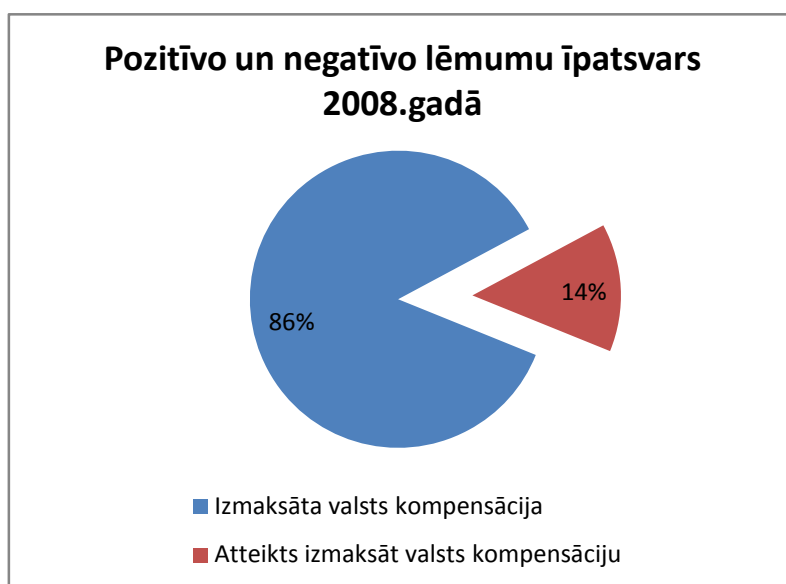
2006. -2008.gadā saņemtie valsts kompensācijas pieprasījumi

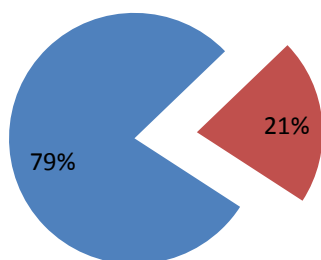
Kā redzams no valsts kompensāciju pieprasījumu dinamikas, ir iespējams konstatēt valsts kompensācijas pieprasījumu skaita tendenci – gada pirmajā pusē tā ir zemāka, bet gada otrajā pusē – augstāka. 2008.gada pirmajā pusē saņemti 258 valsts kompensācijas pieprasījumi, bet gada otrajā pusē par 29% vairāk - 332 valsts kompensācijas pieprasījumi. Savukārt, 2007.gadā starpība starp pirmo un otro pusgadu ir vēl lielāka – otrajā pusgadā saņemti par 67% vairāk valsts kompensācijas pieprasījumu nekā pirmajā pusgadā (2007.gada janvāris – jūnijs 90 valsts kompensācijas pieprasījumi, bet 2007.gada jūlijs – decembris 150 valsts kompensācijas pieprasījumi).

No pārskata periodā un iepriekšējā gadā saņemtajiem valsts kompensācijas pieprasījumiem, 2008.gadā pieņemti 553 lēmumi par valsts kompensāciju: 476 personām pieņemts pozitīvs lēmums un 77 personām tā atteikta.

Salīdzinoši ar iepriekšējiem gadiem, 2008.gadā palielinājies pozitīvo lēmumu par valsts kompensāciju īpatsvars, līdz ar to samazinoties atteikuma lēmumu skaitam: 2008.gadā 86% gadījumos pieņemts personai pozitīvs lēmums, bet 14% atteikuma lēmums, savukārt 2007.gadā – 79% pozitīvs lēmums un 21% atteikuma lēmums. 2008.gada pozitīvo lēmumu un atteikuma lēmumu īpatsvara rādītāji sakrīt ar 2006.gada lēmumu par valsts kompensāciju īpatsvara rādītājiem.

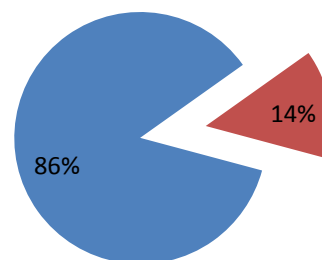

Pozitīvo un negatīvo lēmumu īpatsvars 2007.gadā

- Izmaksāta valsts kompensācija
- Atteikts izmaksāt valsts kompensāciju

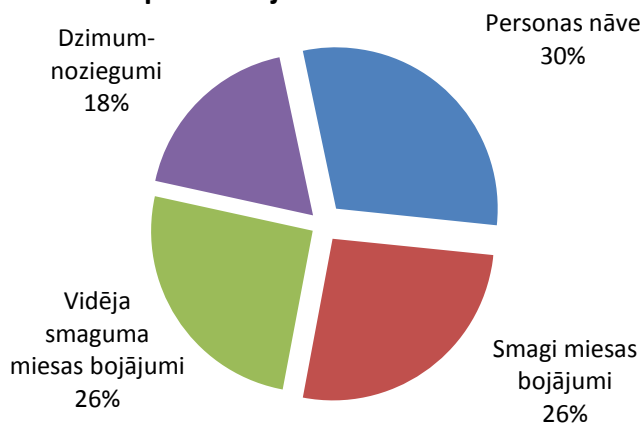
Pozitīvo un negatīvo lēmumu īpatsvars 2006.gadā

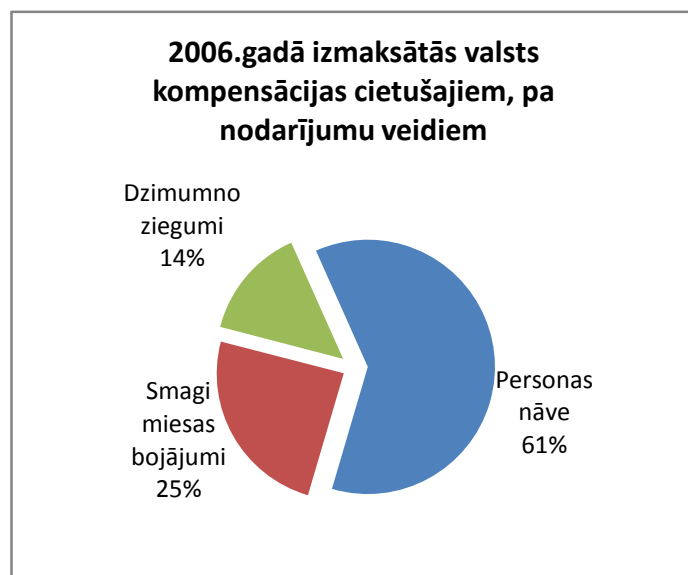
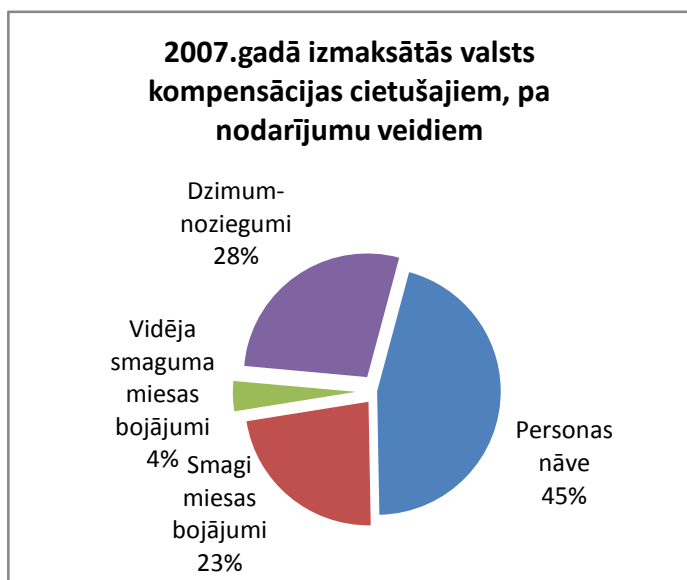

- Izmaksāta valsts kompensācija
- Atteikts izmaksāt valsts kompensāciju

2008.gadā valsts kompensācija izmaksāta 444 personām, no tām 133 gadījumos izmaksāta, ja noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājusies personas nāve, 117 personām par nodarītajiem smagiem miesas bojājumiem, 113 personām par nodarītajiem vidēja smaguma miesas bojājumiem, bet 81 personai par tās dzimumneaizskaramības aizskārumu.

2008.gadā izmaksātās valsts kompensācijas cietušajiem, pa nodarījumu veidiem

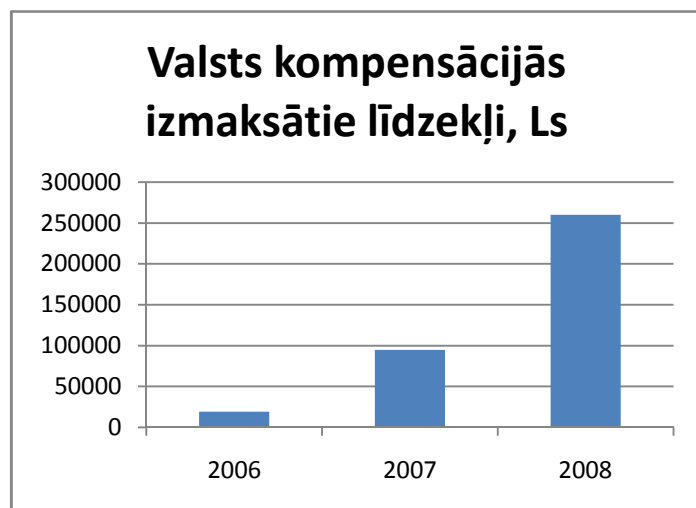

Pārskata periodā valsts kompensācijās izmaksāti 260 200 latu, no tiem 106 400 latu izmaksāti, ja noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājusies personas nāve, 64 035 latu personām par smagiem miesas bojājumiem, 44 605 latu izmaksāti personām par vidēja smaguma miesas bojājumiem, bet 45 160 latu izmaksāti personām par to dzimumneaizskaramības aizskārumu.

Iepriekšējos gados valsts kompensācijās izmaksātās summas ir mazākas – 2007.gadā 94 743,60 latu, bet 2006.gadā 19 035 latu. Šādām krasam izmaksu pieaugumam ir vairāki iemesli:

- Ievērojami pieaudzis valsts kompensāciju pieprasījumu skaits salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem;
- Palielinoties valstī noteiktajai minimālajai mēneša darba algai, palielinās arī valsts kompensācijas maksimālais apmērs. 2006.gadā valstī noteiktā minimālā mēneša darba alga bija 90 latu, 2007.gadā bija 120 latu, bet 2008.gadā 160 latu.

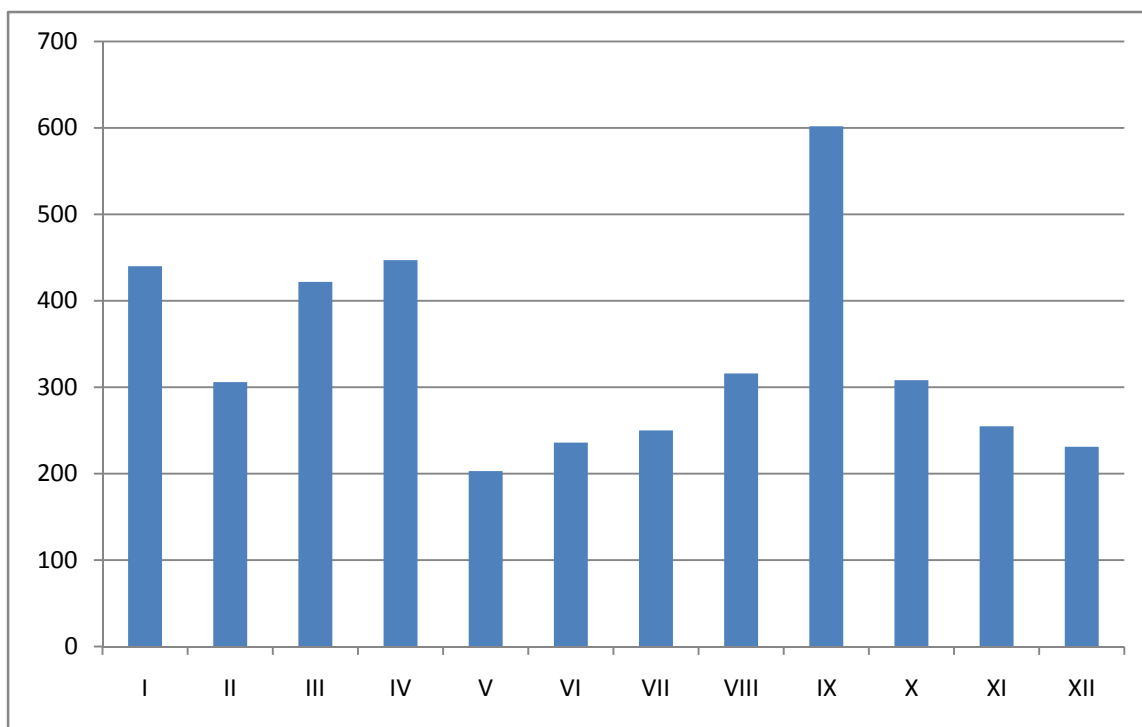

Jāatzīmē, ka visus gadus, kopš tiek izmaksātas valsts kompensācijas, lielākā daļa valsts kompensācijām atvēlēto līdzekļu tiek izmaksāti par gadījumiem, kad noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājusies personas nāve.

No 2006.gada jūnija JPA iedzīvotāju ērtībām ieviesa informatīvo bezmaksas tālruni 8000 18 01, lai sniegtu konsultācijas par iespējām un kārtību, kādā iesniedzami iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam un valsts kompensāciju pieprasījumi, kā aizpildāma veidlapas, kā arī par pievienojamajiem dokumentiem. Ir vērojama iedzīvotāju augsta interese par JPA sniegtajiem pakalpojumiem, par to liecina ievērojamais saņemto zvanu skaits uz JPA informatīvo tālruni.

2008.gadā sniegtā informācija pa informatīvo bezmaksas tālruni, skaits

Pārskata periodā JPA sniegusi 4 016 konsultācijas par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības un valsts kompensācijas saņemšanas iespējām, kas salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem ir ievērojami vairāk, vidēji mēnesī sniedzot 335 šādas konsultācijas. Iepriekšējos gados vidējais konsultāciju skaits pa informatīvo tālruni nepārsniedz 300 konsultācijas mēnesī – 2007.gadā vidēji 300 konsultācijas, bet 2006.gadā vidēji 223 konsultācijas mēnesī.

2.3.2. Uzlabojumi pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā

Lai uzlabotu JPA sniegto pakalpojumu pieejamību:

- JPA nodrošina apmeklētāju pieņemšanu katru darba dienu no pulksten 9:00 līdz 17:00. Taču personai nav nepieciešams pašai personīgi vērsties JPA ar iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam vai valsts kompensācijas pieprasījumam, bet tos var nosūtīt arī pa pastu, savukārt iesnieguma valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam veidlapu, kā arī informāciju par tās aizpildīšanu un tai pievienojamiem dokumentiem persona var saņemt arī pašvaldībā, kuras administratīvajā teritorijā ir šīs personas dzīvesvieta vai kur tā tiesiski uzturas, līdz ar to iedzīvotājiem no Latvijas reģioniem tiek atvieglota JPA sniegto pakalpojumu pieejamība;
- lai veicinātu iedzīvotāju pieejamību valsts nodrošinātajai juridiskajai palīdzībai un valsts kompensācijām cietušajiem ne tikai Rīgā, bet arī Latvijas reģionos, JPA ir ieviesusi iespēju iedzīvotājiem saņemt aploksni „Atbilde apmaksāta” savā pašvaldībā vai attiecīgā rajona policijā, prokuratūrā un tiesā, šos pasta izdevumus finansējot no JPA piešķirtajiem līdzekļiem. Šāda principa īstenošanas mērķis ir nodrošināt sociāli mazāk aizsargāto personu tiesību aizsardzību;
- palielināts ar juridiskās palīdzības sniedzējiem noslēgto līgumu skaits. Pārskata periodā noslēgti 35 jauni līgumi ar juridiskās palīdzības sniedzējiem – 21 zvērinātiem advokātiem, 8 zvērinātu advokātu palīgiem, 4 praktizējošiem juristiem, 2 zvērinātiem notāriem. Kopumā JPA 2008.gadā noslēgti 142 juridiskās palīdzības līgumi ar juridiskās palīdzības sniedzējiem – 119 zvērinātiem advokātiem, 11 zvērinātu advokātu palīgiem, 10 praktizējošiem juristiem, 2 zvērinātiem notāriem. Lai juridiskās palīdzības saņemšana būtu pēc iespējas efektīvāka un ērtāka, norīkojot personas pie juridiskās palīdzības sniedzējiem, tiek ņemta vērā juridiskās palīdzības saņēmēja dzīves vieta un juridiskās palīdzības sniedzēja prakses vieta un kompetence;
- paplašināts darbs sabiedrības informēšanā. Tika izstrādāta un īstenota JPA sabiedrības informēšanas plāns 2008.gadam, lai sniegtu informāciju par maznodrošināto un trūcīgo personu tiesībām un iespējām saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību un noziedzīgos nodarījumos cietušo tiesībām uz valsts

kompensāciju. JPA sagatavoja informatīvo materiālu - bukletu „Valsts kompensācijas cietušajiem” un „Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība maznodrošinātām un trūcīgām personām”, kas tika izsūtīts kompetentajām policijas, prokuratūras un tiesu iestādēm, pašvaldību iestādēm un NVO. Lai sasniegtu JPA mērķgrupu – trūcīgas un maznodrošinātas personas un noziedzīgos nodarījumos cietušos, informācija tika ievietota reģionālajā sabiedriskajā transportā. Paralēli JPA īstenoja izglītojošo darbu, organizējot darba seminārus un reģionālos izbraukuma seminārus valsts un pašvaldību darbiniekiem, kuri ir iesaistīti juridiskās palīdzības vai ar cietušajiem saistīto jautājumu risināšanā. Tika turpināta JPA interneta mājas lapas www.jpa.gov.lv uzlabošana un iedzīvotāju informēšana pa bezmaksas informatīvo tālruni 8000 18 01.

2.4. Jaunās politikas iniciatīvas

Pārskata periodā izstrādāti grozījumi ārējos normatīvajos aktos, kas skar JPA uzdoto funkciju īstenošanu: izstrādāti grozījumi likumā „Par valsts kompensāciju cietušajiem” un Valsts nodrošinātās palīdzības likumā. Tāpat 2008.gadā pieņemti Ministru kabineta 2008.gada 22.decembra noteikumi Nr.1093 „Noteikumi par zvērinātu advokātu vecākā atlīdzības un atlīdzināmo izdevumu noteikšanas kārtību un apmēriem” un Ministru kabineta 2008.gada 22.decembra noteikumi Nr.1068 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību”, kas spēkā stājās ar 2009.gada 1.janvāri. Pārskata gadā juridiskās palīdzības sniedzēju darba apmaksu tika veikta, pamatojoties uz 2006.gada 6.novembrī pieņemtajiem Ministru kabineta noteikumiem Nr.920 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidiem, maksimālo stundu skaitu, samaksas apmēru un kārtību”.

2.5. Vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai

Lai uzlabotu iestādes sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanu, JPA pārskata gadā veikusi vairāku pasākumu kopumu iekšējās kontroles, vadības, iekšējā audita, riska vadības un iespējamās korupcijas novēršanas jomās. JPA izveidotā kontroles sistēma pārskata gadā galveno uzmanību pievērta aktivitātēm, lai noskaidrotu, vai tās ir efektīvas un piemērotas izvirzīto prasību un mērķu sasniegšanai. 2008.gadā iekšējā kontroles sistēmā galvenā uzmanība tika pievērsta sekojošām jomām:

- JPA attīstība, darbības plānošana, plānu īstenošana un izpildes uzraudzība;
- grāmatvedības un finanšu uzskaites organizācija;
- darba laika plānošana un uzskaitē;
- JPA personāla informācijas aktualizēšana;
- iepirkumu plānošana;
- kvalitātes vadības sistēmas ieviešana.

Efektīvas darbības nodrošināšanai un uzlabošanai JPA katru gadu izstrādā darba plānu, lai sistematizētu uzdevumus un nodrošinātu izpildes kontroli nosprausto mērķu sasniegšanai. Lai nodrošinātu plānveidību un kontroli par lietderīgu preču un pakalpojumu iegādi, JPA katru gadu tiek izstrādāts iepirkumu plāns, kas ļauj savlaicīgi plānot veicamos iepirkumus un sagatavot iepirkumu veikšanai nepieciešamo dokumentāciju.

Lai reglamentētu JPA iekšējo darbību, ir izstrādāti un aktualizēti iekšējie normatīvie akti.

Korupcijas novēršanai un apkarošanai iekšējā kontroles sistēmā JPA īsteno šādus pasākumus:

- ir noteikta iestādes darbībai atbilstoša struktūra;
- iestādes mērķu sasniegšanai nepieciešamie pienākumi ir sadalīti starp struktūrvienībām, ierēdņiem un darbiniekiem atbilstoši katra kompetencei;
- ir noteikta kārtība, kādā notiek ierēdņu iecelšana amatā un atbrīvošana no amata (darbinieku pieņemšana un atbrīvošana);

- notiek ierēdņu un darbinieku apmācība un kvalifikācijas paaugstināšana;
- ir izstrādāti amatu apraksti un struktūrvienību reglamenti;
- iestādes iekšējās darbības procesi ir aprakstīti iekšējos normatīvajos aktos;
- regulāri tiek veikta ierēdņu amata pienākumu un darbinieku darbības un tās rezultātu novērtēšana;
- tiek nodrošināta nepārtraukta dažādu līmeņu vadītāju, darbinieku un ierēdņu savstarpēja sazināšanās un informācijas apmaiņa.

JPA 2007.gadā uzsāka kvalitātes vadības sistēmas ieviešanu, lai veidotu pārskatāmu un saprotamu sistēmu, kas palīdz JPA darbā un padara efektīvu veicamo uzdevumu izpildi. Savukārt 2008.gadā JPA ieviesa kvalitātes vadības sistēmu un 2008.gada 13.maijā saņēma sertifikātu par divu veicamo funkciju atbilstību ISO 9001:2000 standartam.

3. JPA budžeta informācija

3.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	2183350	2072416	2072416
1.1.	dotācijas	2183350	2045597	2045597
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	0
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	26819	26819
2.	Izdevumi (kopā)	1558601	2072416	1886793
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	1520092	2050750	1865127
2.1.1.	subsīdijas un dotācijas, tai skaitā iemaksas starptautiskajās organizācijās	94744	260200	260200
2.1.2.	pārējie uzturēšanas izdevumi	1425348	1790550	1604927
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	38509	21666	21666

Kopējais JPA 2008.gada budžets ir 2 072 416,00 latu (tajā skaitā, ārvalstu finanšu palīdzība). Atbilstoši galvenajiem darbības virzieniem, tas tiek sadalīts šādos pasākumos:

Juridiskās palīdzības administrācijas attīstība

JPA 2008.gadā piešķirtais finansējuma apjoms ir 1 009 320,00 latu, finansējums apgūts 100 %.

No kopējā izlietotā finansējuma 559167,00 latu izlietoti atlīdzībai (tai skaitā 386 315,00 latu darbinieku atalgojumam un 172 852,00 latu darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām, sociāla rakstura pabalstiem un kompensācijām).

Pārskata gadā noslēgti saimnieciskie līgumi par telpu nomu, tehnisko uzturēšanu un apkopi, preču un pakalpojumu piegādi. Veiktas 24 iepirkuma procedūras, un kopš 2007.gada iepirkumu procesa caurspīdīgumam JPA izmanto trīs elektroniskā iepirkuma iespējas: kancelejas preču, biroja papīra un biroja tehnikas iegādei. Vienlaikus JPA veikusi informācijas aprites un apmaiņas sistēmu pilnveidi: izstrādāja un veiksmīgi realizēja serveru infrastruktūras plānu, ieviešot asmens serveru un centralizētās datu uzglabāšanas sistēmas un datu rezerves kopiju glabāšanas risinājumus. Ieviestais risinājums JPA IS nodrošina augstu pieejamību un veiktspēju, kā arī maksimālu drošību.

Preču un dažādu pakalpojumu iegādei izlietoti 428 487,00 latu, no kuriem lielāko izmaksu summu sastāda sabiedrisko attiecību un semināru organizēšanas izmaksas, kas galvenokārt saistītas ar sabiedrības informēšanas aktivitātēm un sadarbības iestāžu darbinieku (pašvaldību un kriminālprocesa virzītāju) apmācībām. Pamatojoties uz izstrādāto sabiedrības informēšanas plānu 2008.gadam, informētas mērķgrupas par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības un valsts kompensāciju saņemšanas iespējām un kārtību. Paralēli JPA īstenoja izglītojošo darbu, organizējot darba seminārus un reģionālos izbraukuma seminārus valsts un pašvaldību darbiniekiem, kuri ir iesaistīti juridiskās palīdzības vai ar cietušo tiesībaizsardzību saistīto jautājumu risināšanā.

Liela uzmanība tika pievērsta darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanai, nosūtot darbiniekus uz profesionālās kvalifikācijas un zināšanu pilnveides kursiem un apmācībām.

JPA kapitālajiem izdevumiem piešķirti 21 666,00 latu, finansējums apgūts 100 %.

Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība

Piešķirtais finansējuma apjoms 2008.gadā ir 764 293,00 latu, no tā izlietoti 586 081,47 latu - 76.68 %, slēgtie asinājumi –178 211,53 latu.

2008.gadā reģistrēti 1 122 pirmreizējie iesniegumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam, JPA pieņēmusi 998 lēmumus par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības piešķiršanu un 154 atteikumu to piešķirt. JPA klientiem pa bezmaksas informatīvo tālruni 8000 18 01 sniedza 4 016 konsultācijas par iespēju saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību un valsts kompensāciju.

Sniegtā valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība 2008.gadā tika apmaksāta saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 6.novembra noteikumiem Nr.920 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības veidiem, maksimālo stundu skaitu, samaksas apmēru un kārtību”.

Gada laikā JPA no juridiskās palīdzības sniedzējiem saņēmusi 19 073 paziņojumus par sniegto juridisko palīdzību, t.sk., krimināllietās – 17 845, civillietās – 1103 un administratīvajās lietās – 125, kā arī 32 par sniegto juridisko palīdzību saskaņā ar Ārstniecības likuma 68. ¹ pantu. Juridiskās palīdzības sniedzējiem par veikto darbu izmaksāti 586 081,47 latu, no tiem krimināllietās, galvenokārt

aizstāvības nodrošināšanai – 547 561,98 latu, civillietās – 35 375,43 latu un administratīvajās lietās 2 268,06 latu, bet par sniegto valsts nodrošināto juridisko palīdzību saskaņā ar Ārstniecības likuma 68. ¹ pantu – 876,00 latu.

Valsts kompensācijas cietušajiem

2008.gadā piešķirtais finansējums ir 260 200,00 latu, finansējums apgūts 100 %.

2008.gadā valsts kompensācijas maksimālais apmērs tika noteikts 5 valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas, t.i., 800 latu. Sabiedrības informēšanas aktivitāšu rezultātā salīdzinājumā ar 2007.gadu ievērojami ir pieaudzis valsts kompensāciju pieprasījumu skaits – ja 2007.gadā vidēji mēnesī JPA saņēma 20 valsts kompensāciju pieprasījumus, tad 2008.gadā vidēji mēnesī jau 50 valsts kompensācijas pieprasījumus.

Pārskata periodā saņemti 590 personu valsts kompensācijas pieprasījumi. JPA 2008.gadā pieņēmusi 476 lēmumus par valsts kompensācijas izmaksu un 77 lēmumus par atteikumu izmaksāt valsts kompensāciju.

Pārskata gadā izmaksātas 444 valsts kompensācijas, tajās izmaksājot 260 200,00 latus, t.sk., par cietušā nāvi – 106 400,00 latus, par aizskarto dzimumneaizskaramību – 45 160,00 latus, par smagiem miesas bojājumiem – 64 035,00 latus un par vidēja smaguma miesas bojājumiem 44 605,00 latus.

Licenču noma

Piešķirtais finansējuma apjoms 2008.gadā ir 3 030,00 latu, finansējums apgūts 100 %.

Jau 2006.gadā Tieslietu ministrija centralizētā iepirkuma ietvaros noslēdza līgumu ar SIA „Datorprogrammu apgāds” par Microsoft Corporation programmatūras produktu un nomātās programmatūras lietošanas licenču iegādi Tieslietu ministrijai un tās padotības iestādēm, t.sk., JPA.

Krimināltiesību projekts

2008.gadā kopējais finansējums – 35 573,00 latu, no tā ārvalstu finanšu palīdzība 26 819,00 latu, Latvijas līdzfinansējums – 8 754,00 latu.

2008.gada 16.maijā tika noslēgts līgums starp Eiropas Komisiju un JPA par granta projekta „Labākās pieredzes atlase Eiropas Savienības valstīs noziegumu upuru atbalstā un valsts garantētās palīdzības sniegšanā tiesvedībā” finansējumu un realizāciju par kopējo summu 91 382,03 eiro.

Projekta mērķis ir izpētīt valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības un valsts kompensāciju cietušajiem sistēmu darbību Eiropas Savienības valstīs un, balstoties uz iegūto informāciju, sagatavot un izdot rokasgrāmatu par valsts nodrošināto juridisko palīdzību un valsts kompensāciju cietušajiem sistēmu darbību Eiropas Savienības dalībvalstīs.

Līdz 2008.gada 31.decembrim ir veikta viena izpētes vizīte, izstrādāta aptaujas lapas sākotnējā versija, veikta divu Eiropas Savienības dalībvalstu sistēmu analīze un nodibināti kontakti ar 12 Eiropas Savienības valstu iestādēm, kā arī saskaņotas vizītes uz četrām izpētes valstīm 2009.gadā.

3.2. Veiktie un pasūtītie pētījumi

Pārskata gadā tika pabeigti 2007.gadā iesāktie pētījumi: „Juridiskās palīdzības administrācijas klientu aptauja”, lai novērtētu klientu apmierinātību ar JPA un juridiskās palīdzības sniedzēju sniegtajiem pakalpojumiem, un „Juridisko pakalpojumu tirgus cenas” ar mērķi noskaidrot reālās juridisko pakalpojumu tirgus cenas Latvijā.

Pamatojoties uz Tieslietu ministrijas 2008.gada darba plāna stratēģisko rīcības virzienu īstenošanai JPA veica pētījumu „Juridiskās palīdzības kvalitātes vērtēšanas kritēriju izstrāde”, lai izstrādātu priekšlikumus juridiskās palīdzības kvalitātes vērtēšanas kritērijiem, kas ļautu novērtēt juridiskās palīdzības sniedzēju pakalpojumu kvalitātes līmeni.

JPA sadarbībā ar SIA „Socioloģisko Pētījumu Institūts” 2007.gadā uzsāka un 2008.gadā pabeidza apjomīgu pētījumu „Juridiskās palīdzības administrācijas darbības izvērtējums”, kurā tika aptaujāti arī juridiskās palīdzības saņēmēji, lai noskaidrotu viņu kā klientu viedokli par saņemto pakalpojumu.

Aptaujājot juridiskās palīdzības saņēmējus, pētījumā tika uzdoti jautājumi par apmierinātību ar JPA darbu un saņemto juridisko palīdzību un juridiskās palīdzības sniedzēju veikumu.

Sadaļā „Sadarbības ar Juridiskās palīdzības administrāciju novērtējums” respondenti kopumā pozitīvi vērtē sadarbību ar JPA. Vislielākā apmierinātība izrādīta attiecībā uz klientu apkalpošanu – attieksmi pret klientu, zināšanām un spēju palīdzēt, kā arī par klientu pieņemšanas telpu kvalitāti.

Uz to, ka juridiskās palīdzības pakalpojumi ir aktuāli un nepieciešami, norāda esošie juridiskās palīdzības pakalpojuma saņēmēji, jo 87% respondentu uzskata, ka ir nepieciešams izvietot reģionos JPA filiāles, tādējādi veicinot reģionālo pieejamību. Visai likumsakarīgi, ka tieši respondenti, kas dzīvo ārpus Rīgas, biežāk ir izteikušies par filiāļu izveides vajadzību Latvijas reģionos.

Lielākā daļa respondentu uzskata, ka ir nepieciešams palielināt normatīvajos aktos noteikto valsts apmaksāto juridiskās palīdzības apjomu un tam atvēlēto laiku, uzlabot juridiskās palīdzības kvalitāti, sniegt juridiskas konsultācijas arī pa telefonu un e-pastu vai nodrošināt advokātu steidzamiem vai akūtiem gadījumiem, apmaksāt

juridiskās palīdzības saņēmēju (gados vecāku cilvēku un invalīdu) transporta izdevumus līdz juridiskās palīdzības sniedzēja prakses vietai.

Pētījuma ietvaros tika veiktas intervijas ar jau esošajiem juridiskās palīdzības sniedzējiem, kā viņi raksturo sadarbību gan ar JPA, gan ar pašiem juridiskās palīdzības saņēmējiem. Aptaujātie advokāti kā darbības motīvus ar JPA norādīja dažādus faktoros: gan solidaritāti ar citiem kolēģiem, LZAP ierosinājumu, sociālo aicinājumu palīdzēt mazāk aizsargātajiem, gan arī tika izteikti pragmatiski argumenti – vēlme nopelnīt un konkurences esamība. Viens no argumentiem bija arī profesionālās pieredzes gūšana, jo „ir tādas kategorijas lietas, kas nav klientiem, kuri nāk un par to maksā honorāru, tādi kāzusi ir tieši šai kategorijai, kas iet caur Juridiskās palīdzības administrāciju, piemēram, dzīvokļu tiesību jautājumos”.²

Nevar noliegt, ka trūcīgas un maznodrošinātas personas, kas ir valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņēmēji, kā klienti atšķiras no advokātu pārējo klientu loka. Tam par pamatu ir šo personu materiālais stāvoklis, kas traucē ne vien nodrošināt savu tiesību aizsardzību, bet vairumā gadījumā apgrūtina apmierināt arī ikdienas vajadzības. Aptaujātie advokāti norādījuši, ka galvenās iezīmes, kas raksturīgas valsts apmaksātās juridiskās palīdzības saņēmējiem ir: juridiski sarežģītas un vairumā gadījumu iekavētas lietas; aizvainojums un neuzticēšanās, nenovērtējot sniegto palīdzību.

Pētījuma rezultāti ļāva iegūt gan JPA klientu, gan sadarbības partneru vērtējumu par JPA un tā sniegtajiem pakalpojumiem. Iegūtos datus JPA iespēju robežās izmanto savas prakses pilnveidošanai.

Otra JPA veiktā pētījuma „Juridisko pakalpojumu tirgus cenas” ietvaros tika aptaujāti 962 respondenti – zvērināti advokāti, zvērinātu advokātu palīgi un juristi.

Teju puse respondentu uzskata, ka juridisko pakalpojumu, kas sniegti maznodrošinātām personām, apmaksai nav jāatšķiras no standarta juridiskā pakalpojuma cenas. Galvenokārt pamatojot, ka darbs ar maznodrošinātajiem ir ļoti darbietilpīgs un sarežģīts, jo vairumā gadījumu ir „ielaistas” problēmas, tajā skaitā bieži trūkst nepieciešamo dokumentu.

² Juridiskās palīdzības administrācijas darbības izvērtējums/ JPA, SIA „Socioloģisko Pētījumu Institūts”. – Rīga: Socioloģisko Pētījumu Institūts, 2007., 8.lpp.

No aptaujātajiem 89% atzina, ka ir informēti par sadarbības iespējām ar JPA, taču 78,5% respondentu kā iemeslus, kāpēc neslēdz sadarbības līgumu ar JPA, norāda gan lielo darba apjomu, kas nepieciešams šo klientu apkalpošanai, gan to, ka tas nav prestiži, tomēr kā galvenais iemesls tik minēts neapmierinošs darba atalgojums, jo netiek apmaksāti izdevumi, kas radušies darba procesā (piemēram, biroja izmaksas, dokumentu kopēšana, transporta izdevumi, laiks, kas tiek patērēts iepazīstoties ar dokumentiem u.c.).

Lielāko daļu respondentu (81,7%) neapmierina Ministru kabineta noteikumu noteiktais samaksas apmērs. Tika izteikti priekšlikumi, ka esošajam apmaksas apmēram jāpalielinās aptuveni par 30 %.

No pētījuma secināms, ka Ministru kabineta noteikumos noteiktas samaksas apmērs ir būtiski mazāks par reālo tirgus cenu.

Trešais pētījums - „Juridiskās palīdzības kvalitātes vērtēšanas kritēriju izstrāde” - tika veikts JPA sadarbojoties ar biedrību „Sabiedriskās politikas institūts”. Šī pētījuma mērķis bija izpētīt, pēc kādiem kritērijiem būtu iespējams vērtēt juridiskās palīdzības kvalitāti. Balstoties uz pētījuma rezultātiem, ir izstrādātas juridisko pakalpojumu kvalitātes noteikšanas vadlīnijas, kurās atspoguļoti gan vērtēšanas kritēriji, gan to iegūšanas veids.

Atbilstoši pētījuma prasībām, intervijas tika veiktas ar juridisko profesiju ekspertiem. Dalībai pētījumā tika izvēlētas divas juridisko profesiju sniedzēju mērķgrupas: zvērināti advokāti un juristi, kas sniedz savus pakalpojumus Latvijas teritorijā. Par respondentu atlases kritērijiem tika pieņemts arī prakses veids, ietverot gan individuālās prakses, gan juridisko pakalpojumu birojus.

Pētījumā juridiskās palīdzības kvalitātes kritēriji aplūkoti vairākos juridiskās palīdzības griezumos, kā arī analizēts juridiskās palīdzības sniegšanas process:

- Jurists tiekas un komunicē ar klientu, pēta viņa problēmu, sniedz konsultāciju, sagatavo dokumentus, izskaidro paredzamo procedūru un tās izmaksas, pārstāv klientu tiesā, nepieciešamības gadījumā sazinās ar pretējo pusi un iesaistītajām institūcijām, kā arī kontrolē lietas procesu un informē par to klientu. Vērtējot procesu, uzmanība tiek pievērsta arī juridiskās palīdzības sniegšanas savlaicīgumam, klienta ieguldītā laika un finansiālo resursu efektīvai pārvaldībai.

- Juridiskā pakalpojuma kvalitāte konstatējama arī pēc jurista sagatavotajiem dokumentiem. Kvalitāti iespējams vērtēt ne tikai pēc sagatavoto dokumentu atbilstības un lojalitātes tiesību normām, principiem un to juridiskās pamatotības, bet arī noformējuma, izmantotās valodas gramatiskās un stilistiskās pareizības, teksta skanējuma.

- Juridiskās palīdzības kvalitātes kritērijs ir jurista, advokāta darba rezultāts, kas atkarībā no vienošanās, var būt gan mierizlīgums, gan vienas puses uzvara tiesā. Šajā gadījumā rezultāts nav abstrakts jēdziens, bet sasniegums, kas izriet no jurista profesionālās darbības un jurista un klienta gandarījuma par to.

Secināts, ka juridiskās palīdzības kvalitātes kritērijs ir juridisko zināšanu kvalitāte, brīva orientēšanās tiesību sistēmā, bagātīga praktiskā juridiskā pieredze, kā arī specializācija konkrētos jautājumos. Zināšanu bāze ir regulāri jāpapildina, apmeklējot kursus un seminārus, un sekojot līdzi izmaiņām normatīvajos aktos un starptautiskajam kontekstam. Profesionālā attīstība ir būtisks nosacījums kvalitatīva pakalpojuma sniegšanā un tajā nepieciešams ieguldīt resursus.

Līdztekus zināšanu bāzei kvalitatīvas palīdzības sniegšanā juridiskās palīdzības sniedzējam ir jābūt apveltītam ar labām komunikācijas prasmēm, atbildību, precizitāti un augstu motivāciju. Neatņemama kvalitatīvas juridiskās palīdzības iezīme ir jurista ētikas kodeksa ievērošana, tiesiskuma apziņa, godaprāts un lojalitāte pret valsti un tiesību sistēmu.

4. JPA personāls

Pārskata gadā JPA bija 48 štata vietas, no tām 23 valsts civildienesta ierēdņu un 25 darbinieku amatu vietas. Kopumā 2008.gada beigās JPA strādāja 40 darbinieki. Šai laika posmā JPA bija šādas struktūrvienības: Administratīvā nodaļa, Iekšējā audita nodaļa, Lietvedības nodaļa, Informācijas tehnoloģiju nodaļa, Budžeta un finanšu nodaļa, Piedziņas nodaļa, Juridiskā nodaļa un Juridiskās palīdzības nodrošinājuma nodaļa. Pārskata gadā JPA struktūra tika optimizēta un pilnveidota.

No iestādē nodarbināto darbinieku skaita 32 ir bijušas sievietes, t.i. 80 %, bet 8 – vīrieši, t.i. 20 %.

Darba attiecības ar JPA 2008.gadā pārtrauca kopumā 13 darbinieki, bet stājās darbā – 12 darbinieki.

Pārskata periodā JPA strādājošo vidējais vecums bija 34 gadi, bet sadalījums vecuma grupās ir sekojošs:

- vecumā no 20 līdz 29 gadiem - 24 darbinieki;
- vecumā no 30 līdz 39 gadiem – 7 darbinieki;
- vecumā no 40 līdz 49 gadiem – 5 darbinieki;
- vecumā no 50 līdz 59 gadiem – 1 darbinieks;
- vecumā no 60 līdz 69 gadiem – 3 darbinieki;

Iestādes attīstību un kvalitatīvu uzdevumu izpildi nodrošina profesionāls personāls. No 2008.gadā nogalē 41 strādājošajiem JPA darbiniekiem: 1 darbiniekam bija doktora grāds, 17 darbiniekiem bija maģistra grāds, 14 darbiniekiem bija bakalaura grāds vai 2.līmeņa profesionālā augstākā izglītība, 2 darbiniekiem bija pirmā līmeņa augstākā profesionālā izglītība, 2 darbiniekiem bija vidējā profesionālā izglītība un 4 darbiniekiem bija vidējā izglītība.

5. JPA komunikācija ar sabiedrību

2008.gadā gan JPA, gan JPA ar sadarbības partneru palīdzību turpināja iepriekš uzsākto sabiedrības informēšanu par juridiskās palīdzības un valsts kompensāciju cietušajiem saistītajiem jautājumiem. Tika sagatavots un izdots informatīvais materiāls bukleta veidā „Valsts kompensācijas cietušajiem” un „Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība maznodrošinātām un trūcīgām personām”. Šie informatīvie materiāli tika izsūtīti NVO, valsts un pašvaldību iestādēm.

Lai operatīvi un pēc iespējas plašāk informētu sabiedrību un nodrošinātu precīzu informāciju, iestādes interneta mājas lapā www.jpa.gov.lv, regulāri tiek aktualizēta jaunākā informācija, ieskaitot nosūtīto informāciju masu saziņas līdzekļiem, publikācijas presē un jaunākos statistikas datus. Pārskata periodā iedzīvotāji aktīvi izmantoja 2006.gadā ieviesto bezmaksas informatīvo tālruni 8000 18 01. Kā rāda prakse, informatīvo tālruni arvien aktīvāk izmanto intereseanti par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības un valsts kompensācijas saņemšanas iespējām.

2008.gadā tika izstrādāts un īstenots „Latvijas Republikas Tieslietu ministrija Juridiskās palīdzības administrācijas Sabiedrības informēšanas plāns 2008.gadam”, kas paredzēja informatīvās kampaņas izstrādi un realizāciju. Šīs kampaņas mērķis bija palielināt sabiedrības informētību par valsts nodrošināto juridisko palīdzību un valsts kompensācijām cietušajiem. Savukārt sabiedrības informēšanas aktivitātēm 2008.gadam tika izvirzīti divi apakšmērķi:

1. palielināt sabiedrības informētību par kompensācijām cietušajiem vairāk kā par 50 %. Šis apakšmērķis tiek noteikts kā galvenā sabiedrības informēšanas prioritāte;
 2. palielināt sabiedrības informētību par juridisko palīdzību vairāk kā par 20 %.
- 2008.gadā sabiedrības informēšanas aktivitātes galvenokārt tika vērstas uz sabiedrības informēšanu Latvijas reģionos, lai mazinātu reģionālo atstumtību un veicinātu JPA sniegto pakalpojumu pieejamību reģionos.

Kampaņas ietvaros tika izvietota audio informācija kampaņas mērķa grupas klausītākajos medijos – Radio Skonto un Latvijas Radio 1. un 2.kanālā, kā arī vizuālā informācija tika pārraidīta Latvijas Televīzijas 1. un 7.kanālā. Šīs kampaņas ietvaros

tika veikta arī informatīvo materiālu izvietošana reģionālajā sabiedriskajā transportā un reģionālajos medijos.

Lai novērtētu kampaņas ietekmi uz izvēlēto mērķauditoriju, pamatojoties uz izvirzītajiem diviem mērķiem, tika plānots izmantot iedzīvotāju aptauju, bet kā sekundāro novērtēšanas instrumentu ņemt vērā publikāciju skaita pieaugumu par JPA sniegtajiem pakalpojumiem. Tomēr ierobežoto finanšu līdzekļu dēļ nebija iespējams veikt iedzīvotāju aptauju, tādēļ par faktoriem, kas liecināja par mērķa grupas informētības izmaiņām, tiek pieņemts saņemto iesniegumu skaita izmaiņas.

Ja par kampaņas atskaites kritērijiem tiek ņemtas iesniegumu skaita izmaiņas, tad uzskatāms, ka kampaņa primārais mērķis – palielināt sabiedrības informētību par valsts kompensācijām vairāk kā par 50 % – ir sasniegts pilnībā, jo salīdzinājumā ar 2007.gadu pārskata gadā valsts kompensācijas pieprasījumu skaits pieaudzis 146%, bet sekundārais mērķis – palielināt sabiedrības informētību par valsts nodrošināto juridisko palīdzību vairāk kā par 20 % - ir sasniegts daļēji, jo iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam skaits pieaudzis par 11%. Iespējams sekundārais mērķis sasniegts daļēji, jo jau 3 gadu laikā ir izveidojusies līdzīga iesniegumu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam skaita tendence, kas svārstās dažu desmitu iesniegumu robežās.

Ar JPA sadarbību tapuši vairāki publikāciju cikli centrālajos un reģionālajos masu saziņas līdzekļos un portālos, kā arī sniegtas intervijas raidījumiem Latvijas televīzijā un radio. JPA turpināja iesākto izglītošanas un skaidrošanas darbu par personas tiesībām Latvijas Televīzijas raidījumā „Manas tiesības”, kā arī izvietoja informāciju iedzīvotājiem bezmaksas saņemamā laikrakstā „5min”.

Lai informētu valsts un pašvaldību darbiniekus, it īpaši sociālos darbiniekus, JPA rīkoja seminārus Latvijas reģionos. Kopumā 2008.gadā tika novadīti 7 šādi semināri (Aizkrauklē, Ogrē, Daugavpilī, Ludzā, Dobelē, Krāslavā un Alūksnē) . Uz semināriem tika aicināti gan pašvaldību sociālie darbinieki, gan Valsts policijas, prokuratūras un tiesas darbinieki. Šādu izvēli pamato apstākļi, ka pašvaldību darbinieki ir tie, kuri vislabāk zina, kāda palīdzība un atbalsts ir nepieciešams attiecīgās pašvaldības iedzīvotājiem. Līdz ar to sociālajiem darbiniekiem ir iespējams nepastarpināti informēt iedzīvotājus par valsts sniegto atbalstu. Vienlaikus pašvaldības izvērtē un piešķir

trūcīgas vai maznodrošinātas personas statusu, kas kalpo par vienu no kritērijiem, lai saņemtu valsts nodrošināto juridisko palīdzību. Savukārt policijas, prokuratūras un tiesu darbinieki kā kriminālprocesa virzītāji saskaras ar noziedzīgos nodarījumos cietušajiem, tādēļ var tieši un savlaicīgi informēt šīs personas par valsts kompensācijas saņemšanas iespējām. No semināra dalībnieku puses šādi semināri tika vērtēti atzinīgi un tika saņemts ierosinājums tos rīkot biežāk.

JPA organizējusi 3 specializētus seminārus policijas darbiniekiem, lai sniegtu detalizētu ieskaitu par JPA sniegtajiem pakalpojumiem un to niansēm. Tāpat JPA darbinieki piedalījās arī Sabiedriskās politikas centra „Providus” rīkotajos izglītojošos semināros kriminālprocesa virzītājiem, tiesu, probācijas un brīvības atņemšanas iestāžu darbiniekiem.

Lai pievērstu arī plašākās sabiedrības, ne tikai tieslietu nozares pārstāvju un JPA mērķauditorijas uzmanību JPA sniegtajiem pakalpojumiem, JPA aktīvi piedalījās šādos pasākumos - „Atvērto durvju diena”, Juristu dienas, Ēnu dienas, kā arī akcijā „Uz savu skolu!”

6. JPA prioritātes 2009.gadam

2009.gadam noteiktas trīs galvenās prioritātes:

1. ar 01.01.2009. ieviest un uzraudzīt jauno kārtību personu aizstāvības nodrošināšanai kriminālprocesā;
2. pilnveidot valsts kompensācijām izmaksāto līdzekļu piedziņu, izstrādājot priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidošanai,
3. optimizēt valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības saņemšanas kārtību, izstrādājot priekšlikumus normatīvo aktu pilnveidošanai, kas regulē valsts nodrošināto juridisko palīdzību.

